

„GEOVEDY PRE KAŽDÉHO“

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta,
Katedra fyzickej geografie a geekológie
a spoluriešiteľské organizácie:

Gymnázium, Ul. Ladislava Sáru 1, Bratislava
Gymnázium na Hubeného ulici, Hubeného 23, Bratislava
Gymnázium Matky Alexie, Jesenského 4/A, Bratislava

Odborná skupina Klub učiteľov geovied

EXKURZNÝ SPRIEVODCA

PODUNAJSKO – SEVERNÉ MAĎARSKO

30.6. – 2.7.2012

Doc. RNDr. Lída Turanová, PhD.

RNDr. Mária Bizubová

RNDr. Ivan Ružek, PhD.

2012

Lokalita: **Bíňa**

Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Podunajská pahorkatina, Hronská pahorkatina

Geologická jednotka: neogénna panva

Prístup: Obec Bíňa leží na dolnom toku Hronu, 16 km severne od Štúrova. Cez obec prechádza železničná trať č. 152 Štúrovo - Levice a štátna cesta č. 76 Štúrovo - Kalná nad Hronom - Hronský Beňadik. Prístup je teoreticky možný aj po vode, pri splavovaní Hronu.

GPS súradnice: 47° 55' 20" N, 18° 38' 30" E

Charakteristika lokality

Bíňa vznikla v r. 1890 zlúčením Malej a Veľkej Bíne. Leží v Podunajskej nížine na dolnom Pohroní. Stred obce má nadmorskú výšku 127 m n. m., chotár 115 – 189 m n. m. Východnú časť chotára obce tvoria močaristé nivy Hrona a Sikenice, západná časť je na postupne sa dvíhajúcich terasách Hrona a potoka Kvetnianky, s mocnými pokrývkami spraše a chráneným sprašovým profilom na brehu Hrona. Okrem lužných lesov na nive je odlesnená. Bíňa je jednou z najvýznamnejších archeologických lokalít na Slovensku. Už od nepamäti bola známa svojimi hradbami. Mohutný systém valov a priekop pochádza z 11. - 14. storočia. Celkovo systém tvorili tri valy s priekopami. Tri polprstencové hradby sa opierajú o Hron. Ich dĺžka je 5 200 m a rozloha je 107 ha. Hradby dal možno vybudovať kráľ Štefan I., ktorý tu verboval vojská proti pohanským Maďarom. Na pomoc mu prišli nemeckí rytieri Hunt a Pázmán. Štefan daroval obec a jeho okolie Bynnovi, synovi rytiera Hunta. Práve po ňom je obec pomenovaná. Vo vnútornom priestore valov sa nachádza románsky kostol zo začiatku 13. storočia a románska rotunda zo začiatku 12. storočia, barokovo obnovená v roku 1755 a rekonštruovaná v roku 1954. Okrem týchto

Obec Bíňa

Systém valov v Bíni

pamiatok sa nachádza v obci susedie Trojice z druhej polovice 18. storočia	
--	--

Iné zaujímavosti

Obec Bíňa bola osídlená v neolite. Je tu archeologicky doložené sídlisko volútovej, železovskej a lengyelskej kultúry zo staršej doby bronzovej, hallštatské sídlisko a hrobové nálezy, laténske sídlisko a birituálne pohrebisko, rímsko-barbarské sídlisko z 2. – 4. storočia, slovanské opevnené sídlisko z 9. – 10. storočia a pohrebisko, mohutný systém valov a priekop z 11. – 14. storočia.	
Bíňsky poklad – 108 zlatých mincí z Byzantskej ríše z 5. storočia bol nájdený pri zemných prácach v r. 1964 (Jozef Paulík).	

Kostol Panny Márie

Literatúra

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://sk.pandapedia.com/wiki/B%C3%AD%C5%88a> (marec 2012)

<http://www.hradysk/bina.php> (marec 2012)

<http://www.slovakia.travel/entitaview.aspx?l=1&idp=3948> (marec 2012)

Lokalita: **Budapešť – Aquincum**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa

Geomorfologická jednotka: Zadunajské stredohorie, Budínske vrchy

Geologická jednotka: druhohorné pohorie

Prístup: Archeologický park a múzeum Aquincum sa nachádzajú na okraji Budapešti, v časti Buda na Szentendrei ut. 139. Najjednoduchšie sa tam dostaneme autobusom z Ostrihomu, pričom treba vystúpiť na zastávke Flórián tér.

GPS súradnice: 47° 34' 19" N, 19° 3' 36" E

Charakteristika lokality

Aquincum – archeologický park a múzeum sú pamiatkou na časy Rímskeho impéria, miestom obrovského množstva archeologických nálezov - rímskeho akvaduktu, amfiteátra aj obytných domov. Rímske mesto Aquincum bolo v druhom storočí nášho letopočtu hlavným mestom provincie Pannonia Inferior. Najväčší rozmach tohto mesta bol za vlády Settima Severa. Zároveň to bolo už vtedy kúpeľné mesto. Dodnes je na území Budapešti viac ako 80 liečivých prameňov. Stále sa využíva prameň Rimanov v rímskych kúpeľoch napájaných z 2000 rokov starého zdroja v blízkosti historického parku. Mesto Aquincum bolo objavené pred prvou svetovou vojnou, ale s reštaurovaním ruin rímskych stavieb sa začalo až v tridsiatych rokoch 19. storočia. Bol zrekonštruovaný amfiteáter, ktorý v tej dobe pojal až 7000 divákov a bol vybudovaný ani nie 100 krokov od mestských hradiel. Dodnes ostali zachované akvadukty, ktorých celková dĺžka bola kedysi 4,5 km. V múzeu sú vystavené predmety každodennej potreby a náboženské predmety Rimanov. Svetovým unikátom je dodnes fungujúci vodný organ.

Archeologický park Aquincum

Nachádzajú sa tu nástenné maľby, socha Fortúny Nemesis, dlaždicové mozaiky Herkula a Diany a ešte veľa iných predmetov, ktoré boli počas posledných 100 rokov nájdené a zrekonštruované. Každý rok koncom mája sa koná festival Floralia, kde sa dajú ochutnať tradičné rímske kulinárske špeciality. Archeologické pamiatky nájdené v odkrytej časti Aquinca (archeologicky bola preskúmaná iba tretina jeho územia) a uložené v lapidáriu archeologického parku ako aj v Múzeu Aquincum, tvoria najrozsiahlejšie lapidárium nachádzajúce sa mimo územia Talianska.

Iné zaujímavosti

Budínske vrchy (Budai-hegység) je vápencovo-dolomitické pohorie. Má rozlohu 100 km². Najvyšší bod je Nagy – Kopasz s výškou 559 m n. m. Nachádza sa tu 150 jaskýň. Funguje tam detská železnica, pôvodne úzkorozchodná trať, ktorá nás vyviezla úplne hore. Najvyšším miestom v meste je vyhlídková veža János-hegy (529 metrov). Pri dobrom počasi ponúka nádherný výhľad na všetky svetové strany do vzdialenosti niekoľkých km. Vedie tam aj sedačková lanovka. **Gellértov vrch** (Gellért-hegy) sa týči nad Dunajom vo výške 140 metrov. Z neho sa otvára celá panoráma mesta. Na jeho vrchole tróni Citadela ako protipól k susednému Hradnému vrchu. V revolučných meruôsmych rokoch ho dali postaviť Habsburgovci, aby mali maďarský živel pod kontrolou. V súčasnosti sa v nej nachádza hotel s reštauráciou a kaviarňou. Gellért je vlastne sv. Gerhard, pôvodom z Benátok, ktorý prišiel do Uhorska, aby šíril vieru aj medzi pohanskými Maďarmi. Po smrti kráľa Štefana sa však kresťanstvo na juhu tejto krajiny otriasalo v základoch a bezbožný dav biskupa Gerharda naložil na káru a zhodil ho z vrcholu kopca.

Múzeum Aquincum

Vstupné:

dospelí (IV.13 – X.31.). 1.500 HUF/osoba

Felnőtt jegy (XI.1 – IV.12.) 1000 HUF/osoba

študenti, dôchodcovia (IV.13 – X.31.) 600 HUF/osoba

skupina nad 10 osôb 540 HUF/osoba

študenti, dôchodcovia (XI.1 – IV.12.) 540 HUF/osoba

skupina nad 10 osôb 490 HUF/osoba

rodina (IV.13 – X.31.) 600 HUF/osoba
(2 dospelí, 2 deti)

rodina (XI.1 – IV.12.) 540 HUF/osoba
(2 dospelí, 2 deti)

Otváracie hodiny:

1.5. – 30.9. archeologický park: 9.00-18.00,
výstavy: 10.00-18.00

Literatúra

<http://www.mapa-mapy.sk/mapa/budapest-madarsko/> (máj 2012)

<http://www.aquincum.hu/> (máj 2012)

<http://sturovo.com/drupal/node/91> (máj 2012)

Lokalita: **Budapešť – Rybárska bašta**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa

Geomorfologická jednotka: Zadunajské stredohorie
Budínske vrchy

Geologická jednotka: druhohorné pohorie

Prístup: K Rybárskej bašte sa dostaneme lanovkou od námestia Ádám tér k hradnému vrchu, prípadne autobusom č. 6.

GPS súradnice: 47° 30' 6" N, 19° 2' 1" E

Charakteristika lokality

Rybárska bašta (Halászbástya), jedna z najznámejších pamätihodností Budína, sa nachádza na Hradnom vrchu hneď za Matyášovým chrámom (I Szentháromság tér). Je z nej nádherný výhľad na celú Budapešť (Dunaj, Parlament, Reťazový most, Korzo Margarétin ostrov). Je postavená na hradbách a pomenovaná podľa rybárov, ktorí v 18. storočí bašty bránili. Vznikla podľa návrhu Frigyesa Šuleka, ktorý zobrazil baštu ako ju ochraňujú rybári. V podstate ide o neohistorickú stavbu z obdobia miliónových osláv (neogotika, 1905). Bola postavená r. 1901 z bieleho pieskovca ako vyhliadková terasa. Sedem vežičiek Rybárskej bašty symbolizuje sedem maďarských kmeňov. Jazdecká socha zakladateľa Uhorského kráľovstva kráľa Sv. Štefana stojaca v blízkosti bola inštalovaná v r. 1906.

Na **Hradnom vrchu** nás upúta stredoveké mestečko. Takmer na každom dome visí pamätná tabuľa, ktorá pripomína historické udalosti. Nachádza sa tu obrovský Kráľovský palác. Kedysi na jeho mieste skutočne stál hrad.

Rybárska bašta

Na námestí sv. Trojice nachádzame morový stĺp s množstvom súsoší svätých a anjelov. Je to spomienka na epidémiu moru zo začiatku 18. storočia. Na západe vidieť zrkadlovú fasádu známeho budapeštianskeho hotela Hilton, ktorý vznikol prebudovaním staršieho sakrálneho objektu.

Iné zaujímavosti

Budínsky hradný vrch vďaka svojej polohe na brehu Dunaja pôsobí mimoriadne majestátne. Na hradnom vrchu nájdeme mnoho zaujímavých stavieb, mnoho štýlov z rôznych období.

Dnes sa tu nachádzajú galérie, múzeá, napr. Múzeum marcipánu a knižnica. Súčasťou sú hradné labyrinty pod hradom s nádhernou historickou atmosférou. Hradný vrch sa týči

Niektoré domy tu stoja už od stredoveku. Samotný hradný palác bol dokončený až v r. 1903. Posledné výrazné prestavby sa realizovali za vlády cisára Františka Jozefa I.

Staré mesto láka k prechádzke malebnými uličkami, ktoré vedú na Szentháromság tér, centrálné námestie. V jeho strede sa nachádza mohutný morový stĺp, vztýčený ako poďakovanie za odvrátenie moru v 18. storočí.

Margarétin ostrov, tento dunajský unikát, ktorý poskytuje obyvateľom i návštevníkom mesta priestor na strávenie pekných chvíľ. V lete sa tam konajú hudobné predstavenia v prírode priamo pod hviezdami. V niektorej z reštaurácií možno ochutnať Gundelové palacinky, plnené orechami a hrozičkami, namáčané v čokoládovej a rumovej poleve.

vysoko nad západným brehom Dunaja. Skladá sa z dvoch častí, Starého mesta, kedysi obývaného prostým ľudom a kráľovského paláca, vybudovaného v polovici 13. storočia Béloom IV.

Hradný vrch

Literatúra

<http://www.skrz.sk/budapest-top-atrakcie-letenky-hotely-a20-13-10-0-sk.htm> (máj 2012)

<http://www.mapa-mapy.sk/mapa/rybarska-basta-1014-budapest-szentharomsag-ter-5-madarsko/> (máj 2012)

<http://www.worldphotopage.com/Madarsko/Budapest/Budapest-Rybarska-Basta.html> (máj 2012)

<http://budapest.poznavaci-zajezdy.cz/hradni-ctvrt-buda.html> (máj 2012)

<http://odcestovat.cz/evropa/madarsko-budapest/hradni-vrch/> (máj 2012)

Lokalita: Gbelce, Parížske močiare

Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Podunajská pahorkatina

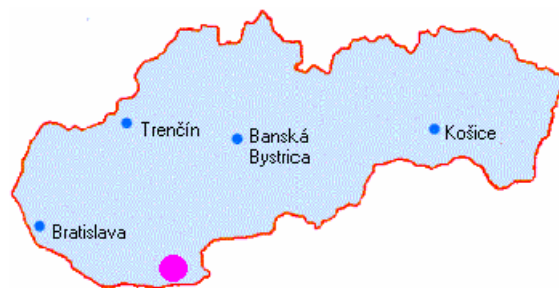
Geologická jednotka: neogénna panva

Prístup: Obec Gbelce sa nachádza 36 km JV od Nových Zámkov. V Nových Zámkoch odbočíme na komárňanskú cestu č.64 a pri obci Bajč na cestu č. 509. NPR Parížske močiare sa nachádzajú medzi obcami Nová Vieska – Gbelce.

GPS súradnice: 47°50'53"N, 18°30'28"E

Charakteristika lokality

NPR Parížske močiare sa dostali do zoznamu chránených nálezísk Slovenska 25.6.1966. V roku 1988 boli močiare prekategORIZOVANÉ na štátnu prírodnú rezerváciu s plochou 184,05 ha. V roku 1989 ČSFR prijalo dohodu o Ramsarskej konvencii a ako prvé na Slovensku boli zapísané Parížske močiare v r. 1990. Parížske močiare sú aj súčasťou Národnej ekologickej siete NECONET. Od 1.1.1993 je Slovensko samostatným členským štátom dohovoru o mokradiach. V roku 1995 Parížske močiare dostali štatút národnej prírodnej rezervácie. Najstaršou písomnou zmienkou o jazere je opis z roku 1731 od Mateja Bela v Notti Comitatus Strigoniensis. Záznam o prvých zásahoch do živej prírody máme z roku 1839 v referáte Juraja Gyurkovitsa, hodnotiaceho vodohospodárske úpravy, ktoré tu prebiehali na príkaz zemepána Mikuláša Pálffyho. K úpravám došlo pravdepodobne zo strachu pred zaplavovaním. V polovici toku potoka Paríž, medzi obcami Nová Vieska - Gbelce sa nachádza rozšírená, z južnej strany ohradená nádrž o dĺžke 4,3 km a šírke od 20 m až 1 km. Parížsky močiar je živý vodou z Parížskeho potoka, ktorý vzniká spojením viacerých pramienkov nad obcou Kolta, v nadmorskej výške 195 m. Prietok potoka je 0,29 m³/ s. Podložie tvoria pliocénne sladkovodné brakické íly nepravidelne miešané so štrkami a

NPR Parížske močiare

pieskami, miestami vystupujúcimi na povrch. Voda potoka Paríž trikrát mení smer toku, čím kopíruje kryhy tektonických zlomov.	Potok Paríž vteká do Hrona v nadmorskej výške 110 m. Dĺžka celého toku je 41,5 km. Potok využíva starú dolinu Žitavy, ktorá pôvodne tiekla do Hrona. Dnes sa vlieva do Nitry vďaka zmenám podmieneným mladou tektonikou.
---	--

Iné zaujímavosti

Národná prírodná rezervácia Parížske močiare má podľa Zbierky zákonov č. 543/2002 najvyšší piaty stupeň ochrany. Znamená to zákaz akejkoľvek ľudskej činnosti v priebehu celého roka. Výnimku zo zákona udeľuje Ministerstvo životného prostredia SR. Sprievodnú činnosť majú povolené vykonávať členovia stráže prírody. Žiaľ, dodnes nemajú profesionálnu stráž prírody. Odzrkadľuje sa to aj na devastácii živej i neživej prírody močiarov. V Parížskych močiaroch sa potvrdil výskyt 43 druhov mäkkýšov, 12 druhov obojživelníkov, 4 druhov plazov, 39 druhov cicavcov, 10 druhov rýb, odhadom 2600 druhov hmyzu (500 druhov chrobákov), 110 druhov vodných bezstavovcov a 167 druhov vtákov. Medzi najvýznamnejšie patrí vydra riečna a vtáky fúzatka trstinová (*Panurus biarmicus*), slávik modrák stredoeurópsky (*Luscinica svecica cyanecula*), volavka purpurová (*Ardea purpurea*), šašiniarik tenkozobý (*Acrocephalus melanopogon*). Súčasťou močiarného sveta je viac ako 300 druhov rastlín. Výnimočnosť Parížskych močiarov oslovila i jedného z priekopníkov výskumu Zdeňka Boučku, ktorý tu 29.7.1955 objavil zástupcu blanokrídlavcov. Nazval ho podľa Gbeliec *Gbelcia crassiceps*. Ide o rodovo i druhovo nový poznatok, ktorý v tom čase v odbornej verejnosti rezonoval ako endemit. Nakoľko je to jediný živočích nazvaný podľa obce Gbelce, výbor ZO SZOPK v Gbelciach sa rozhodol od 1.1.1995 udeľovať pamätnú plaketu *Gbelcia crassiceps*, za pomoc prírode.

Prečo Parížsky močiar a prečo na Slovensku? Na konci 18. storočia pán gróf Pálffy povolal na Slovensko z Paríža francúzskeho inžiniera, odborníka na odvodňovanie pôdy a poveril ho vytvorením jazera, resp. močiara v oblasti južného Slovenska. Hlavným dôvodom bolo zväčšiť plochu poľnohospodársky využiteľnej pôdy. V procese vysušania pôdy „prischol“ močiaru názov „parížsky“ a kanálu, ktorým je z neho voda odvádzaná do Hrona – Paríž.

Literatúra

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P. *Slovensko. Putovanie po regiónoch*. DAJAMA Bratislava 2003, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E.,: *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://www.gbelce.sk/selected.php?id=6&theme=0&subtheme=0&mode=0> (august 2008)

Lokalita: **Chľaba**

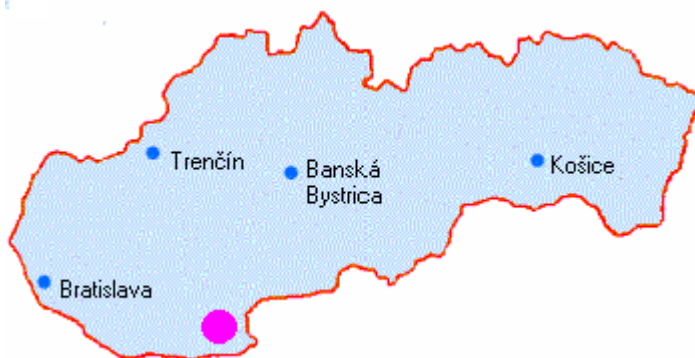
Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Burda

Geologická jednotka: sopečné pohoria

Prístup: Obec Chľaba leží na JV úpätí pohoria Burda pri ústí Ipľa a Dunaja, 14,5 km východne od Štúrova. Zo Štúrova sa tam dostaneme po ceste č. 564 cez Kamenicu nad Hronom.

GPS súradnice: 47° 49' 55" N, 18° 49' 59" E

Charakteristika lokality

Obec **Chľaba** leží na sútoku Ipľa a Dunaja v mieste, kde Dunaj opúšťa územie Slovenskej republiky na JV úpätí pohoria Burda. Pohorie Burda (max. výška 395,4 m n .m.) tvoria z geologického hľadiska treťohorné vyvreliny - andezity, tufy a tufity. Je teda najzápadnejšou časťou oblúka sopečných pohorí tiahnúcich sa naším územím cez Cerovú vrchovinu až po Slanské vrchy. Štvrtohorným zvetrávaním sa pozdĺž južného hrebeňa vytvorili strmé skalnaté steny a svahy. Na ich charakter mala vplyv aj činnosť Dunaja a Ipľa. V obci bol kameňolom na ťažbu andezitu, ktorý zrušili v r. 1983.

Zaujímavosťou sú vínne pivnice vytvorené v spraši. Vínne pivnice boli pôvodne vybudované ako dočasné obydliá. Predná stena s osadenými vstupnými dverami je murovaná, za nimi sa nachádza miestnosť s dĺžkou 7,5 až 11 m, šírkou 2,2 až 2,5 m a výškou do 2 m. Poskytovali prístrešie pre obyvateľov utekajúcich pred povodňami z osady na sútoku Ipľa a Dunaja, neskôr boli v súvislosti s vinohradníckou tradíciou využívané ako vínne pivnice. V roku 2009 boli vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku.

Aglomeratické tufy na svahu Burdy

Vínne pivnice

Iné zaujímavosti

V katastrálnom území obce sa nachádza chránené územie NPR Kováčovské kopce - juh.

Kováčov – koncom 29. a zač. 20. stor. bol najobľúbenejším výletným a rekreačným miestom

Andezitové svahy Kováčovských kopcov sú zarastené teplomilnou stepnou vegetáciou s výskytom ojedinelých a vzácných druhov rastlín a živočíchov. Predstavujú najbohatšiu lokalitu teplomilných druhov rastlín u nás. Mnohé z nich sa vyskytujú výlučne iba v tejto malej časti Slovenska, čím nadobudla lokalita európsky význam. V blízkosti obce je na maďarko-slovenskom pomedzí ostrov s významným archeologickým náleziskom. Ostrov Chľaba dnes patrí Maďarsku.

Pohorie Burda patrí medzi sopečné pohoria Slovenska. Vzniklo v mladších treťohorách. Budujú ho najmä aglomeratické tufy. Je na troch stranách ohraničené riekami, na západe Hronom, na juhu Dunajom. Od pohoria Borzony v Maďarsku na východe ho oddelila rieka Ipel'.

Cez pohorie vedie **Náučný chodník Kováčovské kopce – juh**, ktorý má 6 zastávok. Prezентuje typickú teplomilnú stepnú vegetáciu s výskytom vzácných druhov rastlín (kavyľ hrubosteblový, kurička kľbkatá, ibiš konopný), drevín (dub plstnatý a jaseň mannový) a živočíchov (cikáda mannová, krátkonožka štíhla, jašterica múrová, užovka stromová a i.)

pre ostrihomských a budapeštianskych mešťanov. Z Ostrihomu tzv. "propeler" prevážal výletníkov na druhú stranu, z Budapešti prichádzali železnicou. Železničná stanica bola hneď nad prístavom. Odtiaľto odchádzali výletníci živým plotom vysadenými turistickými chodníkmi k rozhľadni Gloriett, k Veľkému hostincu s veľkou tanečnou sálou a k zotavovniam, ktoré boli dejiskom spoločenského života doby. V usadlosti 2. júla 1903 otvorili aj poštovú agentúru, ktorá bola v prevádzke od 1. mája do 30. septembra. Poštová agenda spadala pod kontrolu kamenického poštového úradu.

Burda

Literatúra

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://panoramy.sme.sk/panorama/2157/chlaba/> (marec 2012)

<http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=109&cityID=503207> (marec 2012)

<http://sturovo.com/drupal/node/240> (marec 2012)

<http://www.chlaba.sk/> (marec 2012)

Lokalita: **Ipolydamásd**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szob

Geomorfologická jednotka: Börzsöny

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: Obec Ipolydamásd je malá obec za hranicami so Slovenskom 4 km severne od mesta Szob na ľavom brehu rieky Ipeľ. Do obce sa dostaneme cez prechod v Salke a po ceste č. 12.

GPS súradnice: 47° 51 00" N, 18° 49' 59" E

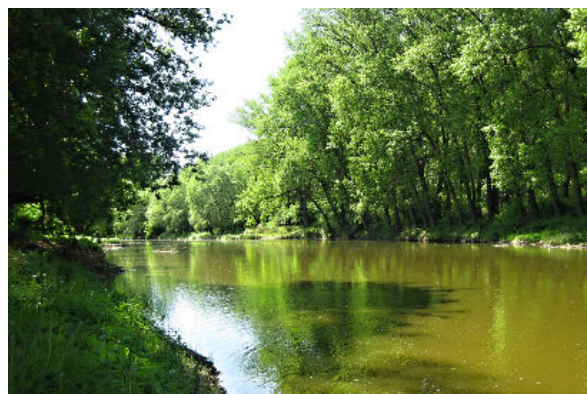
Charakteristika lokality

Obec Ipolydamásd leží na juhovýchodnej strane rieky Ipeľ. Nachádza sa tu opustený lom, kde možno pozorovať typické štruktúry vrstiev vulkanickej oblasti. Je to prvá obec za prielomom Ipľa cez pohorie Börzsöny. Okrem rieky Ipeľ tu tečú potoky Damásdi-patak, Misaréti-árok, Bőszobi-patak a Szép-patak. V okolí obce Ipolydamásd možno podniknúť výstupy na horu Kopasz-hegy a Sákola-tető alebo Nagy Koppány či kopce Kerek-hegy a Alsó-Cikó-hegy alebo Zuvári-hegy, Felső-Cikó-hegy, a tiež Varjú-hegy.

Prvá písomná zmienka o obci pod názvom Damas je z roku 1138. V tej dobe stál na južnom svahu vrchu Zuvár (318 m) hrad, ktorý bol neskôr zničený. Podmienky vzniku a zničenie sú neznáme. V tejto oblasti boli nájdené archeologické vykopávky hrobov z neskorej doby železnej a architektonické artefakty. Druhý hrad bol postavený po mongolskej invázii v roku 1241. V roku 1647 v čase tureckých nájazdov bol hrad vypálený a opustený. Pozostatky sú stále viditeľné.

Prielomová dolina Ipľa

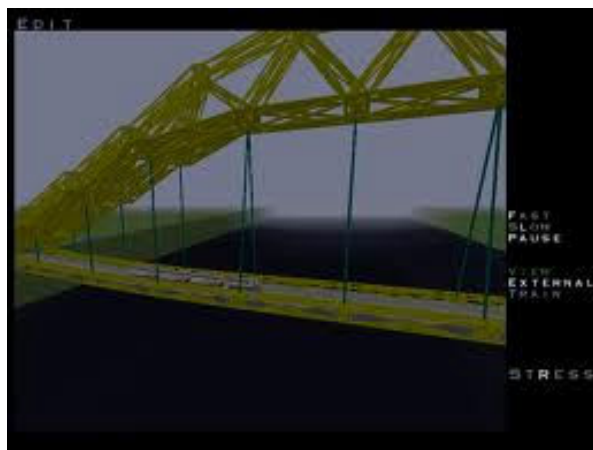
Ipeľ

Iné zaujímavosti

5 mája 2012 Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky uverejnilo oznámenie č.140/2012 o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarska o **výstavbe cestného mosta** nad riekou Ipeľ a súvisiacich objektov na spoločnej štátnej hranici medzi obcami Chľaba a Ipolydamásd. Most bude mať dĺžku 106 metrov a šírku 14,3 metra, bude jednopólový, asymetrický a oblúkový. Pôvodný most zničili ľadové kryhy v roku 2000.

Salka – obec na Slovensku, ktorá sa prvýkrát spomína v roku 1156 pod menom Zalka, kedy sem boli preložené soľné mýta z Nány a zo Štúrova. V roku 1252 kráľ Belo IV. dal zem v Malých Kosihách hostom zo Salky a v roku 1261 Salku zamenil s majetkami Ostrihomského arcibiskupstva, ktoré sa stalo jej dlhodobým vlastníkom. V roku 1554 Fr. Nyáry s vojskom porazil pri obci Turkov.

Obec sa od roku 1754 vyvíjala ako mestečko (oppidum) s trhovými výsadami, ktoré dostala od cisárovnej Márie Terézie. Výsady boli v roku 1888 zrušené, jarmoky však pretrvávali do roku 1945. Od roku 1994 je tu otvorený priechod štátnych hraníc do maďarskej obce Letkés

Vizualizácia mostu cez rieku Ipeľ

Literatúra

<http://www.crwflags.com/fotw/flags/hu-pe-ip.html> (máj 2012)

http://www.dunakanyar.hu/latvanyossag_nevezetesseg/160_Varrom-Ipolydama (máj 2012)

<http://www.vendegvaro.hu/ipolydamasd> (máj 2012)

<http://www.zebegeny.net/2012/04/lesz-hid-ipolydamasd-es-helemba-kozott/> (máj 2012)

Lokalita: Kamenica nad Hronom

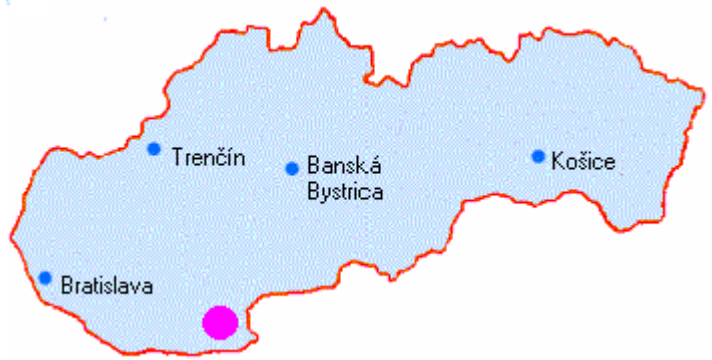
Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Podunajská pahorkatina, Hronská pahorkatina, Burda

Geologická jednotka: neogénna panva, sopečné pohorie

Prístup: Kamenica nad Hronom leží na ľavom brehu rieky Hron pri jej ústí, cca 6 km od Štúrova. Zo Štúrova sa tam dostaneme po ceste č. 76 a 564.

GPS súradnice: 47° 49' 51" N, 18° 43' 37" E

Charakteristika lokality

Kamenický sprašový profil – prírodná pamiatka. Chránený útvar o výmere 1,500 m² bol vyhlásený v roku 1984 a predstavuje významnú geologickú lokalitu. V spraši, ktorá vznikla v starších štvrtohorách naviatím prachu je množstvo vtáčích hniezd. Územie okolo obce Kamenica nad Hronom má z hľadiska geomorfologických pomerov charakter reliéfu nížinných pahorkatín. Podľa geomorfologickeho členenia je územie súčasťou podsústavy Panonskej panvy, oblasti Podunajskej nížiny, celku Podunajská pahorkatina, podcelku Hronská pahorkatina. Časť chotára obce Kamenica nad Hronom leží na úzkej nive, z ktorej sa prudko dvíha pohorie Burda, tvoria pyroklastiká andezitov, severnú časť na najjužnejšom výbežku pahorkatiny tvoria treťohorné morske uloženiny pokryté sprašou. SV od obce sa tiahne pohorie Burda. Burda je plošne najmenší geomorfologický celok na Slovensku. Starý názov pohoria je Kováčovské kopce.

Kamenický sprašový profil

V roku 1966 časť pohoria (364 ha) vyhlásili za prírodnú rezerváciu s názvom Kováčovské kopce – juh. Milovníkov prírody priťahuje so svojím výnimočným rastlinným a živočíšnym svetom. Z chránených živočíchov tam žije najvzácnejšia krátkonôžka štíhla – najmenší plaz, ktorý veľmi zriedka dosiahne dĺžku 100 mm.

Iné zaujímavosti

Kamenica nad Hronom – pravdepodobne vznikla z južnej časti arcibiskupskej zeme Hurty. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1320 (villa Kuesd), keď prešla z vlastníctva ostrihomských Augustiniánov do rúk Ostrihomskej Kapituly, spolu s mlynom. Neskôr sa nazývala Keuesd (1405), Kövesd (1773), Kewežd (1808), Hronská Kamenica (1920), Kamenica nad Hronom (1927), maďarsky Garamkövesd. Do tureckého obdobia bola prekvitajúcou obcou.	Patrila do ostrihomského sandžaku, o čom svedčí turecký daňový súpis z 1570. V rokoch 1938 – 1945 bola pripojená k Maďarsku. Územie bolo osídlené už v neolite. Z tejto doby pochádzajú archeologické nálezy: sídlisko železovskej a lengyelskej kultúry, eneolitické sídlisko a sídlisko z doby bronzovej, kostrové a žiarové pohrebisko zo strednej doby bronzovej. Obcou vedie železničná trať Štúrovo – Bratislava. Na miestnej stanici vlaky od roku 1963 nestávajú. V roku 2011 došlo ku koncu staničnej funkcie.
Literatúra Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s. MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. <i>Trasy za poznaním Slovenska</i>. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s. http://mapy.atlas.sk/ (máj 2012) http://www.kamenicanadhronom.sk/ (máj 2012) http://sk.wikipedia.org/wiki/Kamenica_nad_Hronom (máj 2012) http://www.e-obce.sk/obec/kamenicanadhronom/3-priroda.html (máj 2012) http://www.nr.kuzp.sk/chranene_uzemia/Ploska_hora/CHA_Ploska_hora_projekt.pdf (máj 2012)	

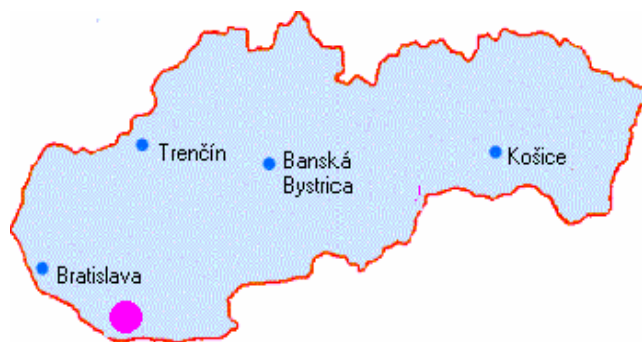
Lokalita: Komárno

Základné údaje o lokalite

Okres: Komárno

Geomorfologická jednotka: Podunajská nížina, Podunajská rovina

Geologická jednotka: neogénna panva

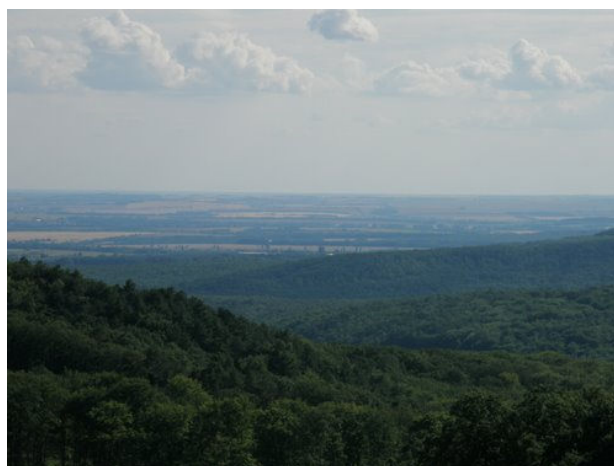

Prístup: Mesto leží na ľavom brehu Dunaja. Vzdialenosť od Bratislavy je 46 km. Mesto je spojené s okolím cestami I. triedy č. 63 a 64 a cestami 2. triedy č. 572 a 575.

GPS súradnice: 47° 46' 19" N, 18° 7' 13" E

Charakteristika lokality

Mesto Komárno leží v Podunajskej nížine, na spojenom riečnom vale, pri ústí Váhu do Dunaja. Je najjužnejším, ale aj najnižšie položeným miestom v Slovenskej republike. Celý tento priestor náleží do tzv. Malej Dunajskej kotliny, rozsiahlej tektonickej depresie medzi Alpami a Karpatmi. Skladá sa z dvoch odlišných základných zložiek – Podunajskej roviny (niva Dunaja a jeho prítokov), ktorá má vcelku rovinný reliéf a Podunajskej pahorkatiny, čiastočne s rovinným, prevažne však pahorkatinným reliéfom. Komárno sa z väčšej miery nachádza na rovine. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí od 100 – 270 m n. m. Podunajskú rovinu tvoria riečne naplaveniny prikrýté na niektorých miestach viatymi pieskami alebo piesčitými sprašami. Chotár mesta tvoria prevažne štrkovo-piesčité uloženiny najvyšších vrstiev mladších treťohôr s mocnými vrstvami štvrtohorných riečnych štrkov a pieskov, pod nimi sú ílové a piesčité vrstvy. Okolo riečnych korýt sú z povodňových kalov široké, ploché poriečne valy. Územie sa rozprestiera na tektonicky živej línii (zemetrasenia najmä v r. 1763 a 1783). Najviac materiálu uložil Dunaj, ktorý týmto spôsobom vytvoril rozsiahlu nivu so šírkou do 30 km.

Pohľad na Podunajskú nížinu

Rieka Dunaj svojim dominantným postavením v minulosti formovala a určila charakter celého územia a ovplyvňuje ho dodnes. Veľmi významné je spolupôsobenie ďalších riek pretekajúcich týmto regiónom, predovšetkým Váhu, Nitry, Malého Dunaja a Žitavy. Spolu so sústavou živých i mŕtvych ramien, močiar, otvorenými vodnými plochami a kanálmi utvárajú typický ráz Podunajskej roviny. V náplavoch riek pretekajúcich Podunajskou nížinou sú najbohatšie zdroje podzemných vôd nielen v celej republike, ale i v strednej Európe.

Iné zaujímavosti

Námestie Európy v Komárne predstavuje európsky architektonický unikát, ktorý sa svojou veľkosťou približuje k mestskej štvrti.

Fasády budov ohraničujúcich toto námestie nesú znaky bohatej škály architektúr typických pre jednotlivé národy žijúce v Európe. Počas výkopových prác tu boli objavené keltské hrnčiarske pece pochádzajúce z obdobia pred vyše 2000 rokov. Na mieste náleziska sa buduje múzeum keltskej kultúry, v ktorom budú vystavené nájdené exponáty. Bohužiaľ jeho využitie pre turizmus je veľmi slabé.

Komárňanská pevnosť je najväčším, najvýznamnejším a najzachovanejším pevnostným komplexom na Slovensku. Je jedinečnou ukážkou fortifikačnej architektúry 16. až 19. storočia. Vo svojej dobe bola najväčšou a najsilnejšou obrannou stavbou rakúsko-uhorskej monarchie. Možno tu vidieť bastiónový, polygonálny aj fortový systém opevnenia. Vzhľadom k svojej monumentalite a zachovalosti patrí medzi unikáty aj v európskom meradle.

Termálne kúpalisko. 7. januára 1967 skupina gbelských vrtačov objavila v hĺbke 1224 m 54 °C teplý prameň. Areál kúpaliska zaberá plochu 2,5 hektára a je rozdelený na dve časti s letnou a celoročnou prevádzkou. Termálna voda sa po ochladení na 37 °C využíva na liečbu reumatických a kĺbových ochorení, no pôsobí priaznivo aj proti niektorým gynekologickým, interným, kožným a neurologickým chorobám, mnohí ju však využívajú len na rekreačné účely. Hodnotou minerálií sa termálne pramene takmer vyrovnávajú známemu prameňu Trajan v Piešťanoch či Sina v Trenčianskych Tepliciach.

Námestie Európy

Komárňanská pevnosť

Termálne kúpalisko

Literatúra

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://fotografovanie.info/fotogaleria/panoramy/fimages/komarno-namestie-euro.py.jpg> (marec 2012)

<http://mestokomarno.com/> (marec 2012)

<http://mestokomarno.com/geografia.php> (marec 2012)

<http://pevnosti.szm.com/foto8.htm> (marec 2012)

<http://www.e-obce.sk/obec/komarno/3-priroda.html> (marec 2012)

<http://www.panoramio.com/photo/28821965> (marec 2012)

<http://www.skonline.sk/pamatihodnost.php?id=582> (marec 2012)

Lokalita: Podunajsko (maďarská časť)

Základné údaje o lokalite

Okres: Gyorsko-šopronsko-mosonská župa, Komárňansko-ostrihomská župa, čiastočne Peštianska župa

Prístup: Maďarská časť Podunajska leží v Panonskej nížine. Zaujímavé lokality sa nachádzajú v Komárňansko-ostrihomskej župe a na severe Peštianskej župy. Pre vstup možno použiť prechody v Komárne, Štúrove a Salke.

Charakteristika lokality

Maďarská časť Podunajska zaberá časť Malej dunajskej kotliny, predovšetkým kotlinu Győri-medence. Vo V časti územia sa rozkladajú pohoria Gerece, Pilišské vrchy a Vyšehradské vrchy. Na S a V maďarské Podunajsko ohraničuje tok Dunaja, na Z hranica s Rakúskom a na SZ hranica so Slovenskom. **Malá dunajská kotlina** (Kisalföld) je najväčšou nížinou Zadunajska a jej súčasťou je aj Podunajská nížina na slovenskej strane Dunaja. Do územia zasahujú časti Malej dunajskej kotliny – Győrská kotlina, Komáromsko-ostrihomská nížina a hornatiny dunajského ohybu (pohorie Gerece, Pilišské vrchy a Vyšehradské vrchy). **Győrsú kotlinu**, vyplňajú štvrtohorné štrky a piesky tvoriace priemerne 100 až 200 m hrubé vrstvy, pod ktorými ležia tzv. panónske bahňité vrstvy, ktoré sú hrubšie ako 2000 m. Nachádzajú sa v nich veľké zásoby podzemnej vody. Územie **Komáromsko-ostrihomskej nížiny** predstavuje mierne členitú a zvlnenú terasovitú nížinu. Pozdĺž toku Dunaja sa tiahne periodicky zaplavovaná niva, na okrajoch ktorej sa vyformovali 150 až 180 m vysoké terasy tvorené sedimentami s prevládajúcimi pieskami a štrkami. **Pohorie Gerece** budujú najmä erodované vápence a dolomity, v ktorých sa nachádzajú mnohé krasové javy ako škrapy, ponory či jaskyne.

Dunaj pri obci Nagymaros

Pilišské vrchy sú výrazne členitým pohorím budovaným vápencami a dolomitmi. Pilišské kotliny, ku ktorým patrí aj Piliszentkereszt sú vyplnené hrubými vrstvami sedimentov, v ktorých sa nachádzajú aj sloje hnedého uhlia. **Vyšehradské vrchy** majú charakter vrchoviny a patria medzi treťohorné sopečné pohoria, ktoré neskôr boli tektonicky zmenené. Vyšehradská brána je prielom, ktorého podklad tvorí treťohorné pieskovce a andezitové tufy alebo aglomeráty, na ktorých ležia riečne sedimenty. Prielom vyhlásili za chránené územie, ktoré je súčasťou Pilišskej chránenej oblasti.

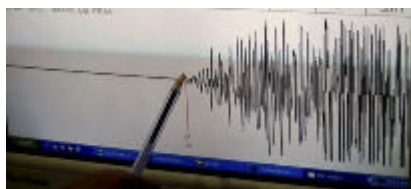
Iné zaujímavosti

Zemetrasenia. Slovensko patrí k oblastiam so strednou seizmickou aktivitou. Naše pohoria sú geologicky mladé. Ich tektonický vývoj stále pokračuje, zlomy v ich hĺbkach sú aktívne. Podunajská panva klesá každoročne približne o pol milimetra. Pohoria ako Tatry, Malá Fatra či Považský Inovec stúpajú rovnakou rýchlosťou. Azda znie prekvapujúco, že možné epicentrá sa nenachádzajú v pohoriach, ale v nížinách. Seizmicky najaktívnejšie je práve okolie Komárna, kde bolo zaznamenaných viac zemetrasení na prelome 16. a 17. storočia, v priebehu ďalších dvesto rokov sa viackrát opakovali. Zem pod nohami tu dáva do pohybu tektonické rozhranie medzi karpatským a panónskym blokom. Práve pri Komárne bolo v roku 1763 jedno z najtragickejších zemetrasení v histórii Slovenska. Spôsobilo trhliny v pôde, zničilo 179 domov a sedem kostolov. Prinieslo aj obeť na životoch - zomrelo 63 ľudí a zranilo sa 102. Otrasy pocítili aj obyvatelia Lipska, Belehradu a Temešváru. V tejto oblasti sa menšie zemetrasenia často opakovali počas nasledujúcich sto rokov.

30. január 2011

Seizmológovia zaznamenali otrasy zeme na juhu Slovenska. Epicentrum zemetrasenia s magnitúdou 4,8 bolo pri meste Oroszlány v Komárom-Ostrihomskej župe. Od Bratislavy bolo vzdialené asi 113 kilometrov. Menšie dotrasy zaznamenali seizmológovia aj v noci zo soboty na nedeľu. K zraneniam ľudí nedošlo. V Komárne, ktoré je zo slovenských miest najbližšie k maďarskému epicentru, viacero rodín vybehlo z obytných blokov a mali strach vrátiť sa späť kvôli obavám z opakovaných záchvevov. Zemetrasenie, ktoré trvalo asi 12 sekúnd, zaznamenali Komárňania najmä na vyšších poschodiach obytných domov, ktoré pohyb zeme citeľne rozkýval.

Literatúra

- Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.
- Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrečka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.
- <http://www.extraplus.sk/content/view/1067> (máj 2012)
- <http://www.aktuality.sk/clanok/202618/na-slovensku-sa-v-noci-triasla-zem/> (máj 2012)
- <http://www.mafi.hu/en/node/2010> (máj 2012)
- <http://udalosti.noviny.sk/z-domova/29-01-2011/prva-sprava-na-slovensku-sa-triasla-zem.html> (máj 2012)

Lokalita: **Marianostrá**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szob

Geomorfologická jednotka: Börzsöny

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: *Marianostrá je obec v Maďarsku*

v pohorí Börzsöny ležiaca 7 km na sever od mestečka Szob. Z cesty č. 12 k obci Márianosztra odbočíme ešte pred mestom Szob. Z obce sa dostaneme po poľnej ceste k rozsiahlej lúke s potokom, kde sa nachádza starý lom Breizkai. Pred obcou Márianosztra po pravej strane sa nachádza činný veľkolom v andezite.

GPS súradnice: 47° 51' 48" N, 18° 52' 21" E

Charakteristika lokality

V západnej časti obce Márianosztra sa nachádza opustený, v súčasnosti už zarastený andezitový lom, z ktorého viedla úzkorozchodná železnica do mestečka Szob, kde sa spracovával kameň. V súčasnosti sa andezit ťaží v lome po pravej strane cesty do obce. Miocénny biotitický andezit tvorí tvrdé šesťboké hranoly. V andezite bol zistený výskyt biotitu – 1-3 mm veľké čierne šesťboké lupene, goethitu – hnedé náteky, klinoamfibolu – 2-5 mm veľké čierne stĺpcovité kryštály, kremeňa (chalcedónu) – modrošedé polopriehľadné sférické náteky, manganooxidu – čierne dendrity, opálu – priehľadné perly a tridymitu – veľmi tenké bezfarebné priehľadné šesťboké až 1 cm veľké kryštály.

Andezitový lom

Chalcedón

Tridymit

Opustený andezitový lom v Márianosztre

Opál

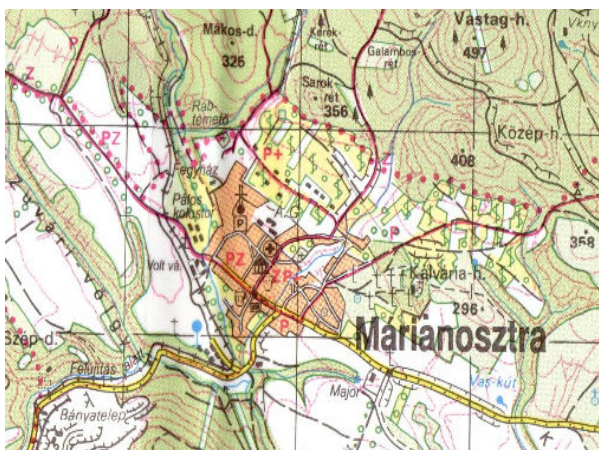
Iné zaujímavosti

Márianosztra je preslávená ako pútnické miesto. Púte sa konajú v kostole Panny Márie na druhú nedeľu v máji, prvý víkend v júli, v nedeľu pred 15. augustom a 14. septembrom a prvú nedeľu v decembri. Pri kostole je barokový kláštor (tretí najväčší v Maďarsku). Teraz tam funguje väznica.

O osade Márianosztra v Maďarsku boli prvé písomné záznamy už v roku 1262 pod názvom Nosztre. Na podnet kráľa Ľudovíta I. Veľkého sa tu v roku 1352 usídlil rád paulínov. Dal im tu postaviť kostol. Bolo to jeho obľúbené odpočinkové miesto. Miesto bolo nazvané Maria Nostra – naša Mária. Z tohto miesta sa na pokyn kráľa vybralo 16 paulínskych mníchov, ktorí založili kláštor v poľskej Jasnej Gore. Vďaka týmto mníchom sa stala Čenstochová svetoznáмым pútnickým miestom. Po páde hradov v Ostrihome, Váci a Nógrade v 16. storočí, v čase tureckých nájazdov bola celá obec a jej okolie spustošené. Od 1711 do roku 1786 sa tu znova usídlili pavlíni. V tomto období tu fungovala cirkevná rádová škola. Počas búrlivých dejín Maďarska urobili zo školy najprv vojenský sklad a neskôr od roku 1858 väznicu.

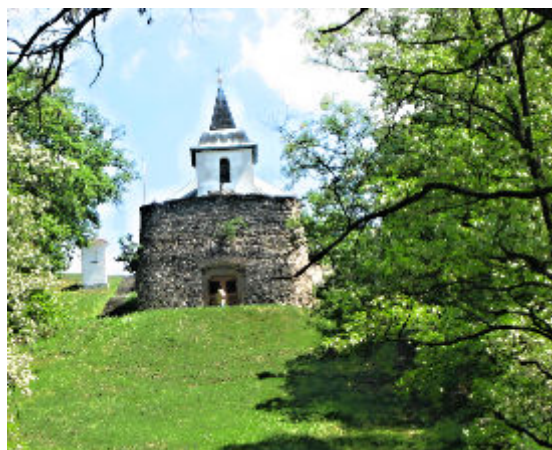
Na ruinách gotického kostola v rokoch 1717 - 1729 vybudovali dvojvežový barokový kostol, podľa pravidiel tu sídliaceho rádu. Dominantou hlavného oltára je kópia obrazu Čenstochovskej Madony, ktorú maľoval ctihodný otec Cyprián Lascivi. Dom rádu je pristavený ku kostolu. V tejto obci bola vychovaná dcéra Ľudovíta I. Veľkého, Hedviga, dedička poľského trónu. Na námestí stojí bronzová busta kráľa Ľudovíta I. Veľkého od roku 2001.

Turistická mapka okolia

Barokový kostol v strede, kalvária v strede trochu nižšie vpravo, andezitové lomy vľavo dolu.

Kalvária

Kalvária s barokovou kalpnkou a zástavkami z roku 1771 sa nachádza na kopci vo východnej časti obce, kde podľa povesti žil pustovník.

Literatúra

<http://sturovo.com/drupal/node/100> (apríl 2012)

<http://www.geomania.hu/lelohely.php?lelohely=111> (apríl 2012)

<http://www.marianosztra.hu/> (apríl 2012)

Lokalita: Nagymaros

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa

Geomorfologická jednotka: Börzsöny

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: Nagymaros je malé mesto na severe

Maďarska ležiace asi 28 km na V od Štúrova a 35 km na S od Budapešti na ľavom brehu rieky Dunaj oproti mestu Vyšehrad.

GPS súradnice: 47° 47' 5" N, 18° 58' 25" E

Charakteristika lokality

Obec Nagymaros leží v údolí rieky Dunaj, ktorý ju ohraničuje na východe, na západe sú svahy vulkanického pohoria Börzsöny s typickými kamennými prúdmi a skalnými stenami tvorenými andezitom, andezitovými aglomerátmi a tufmi. Je kvôli geografickej polohe a prírodným podmienkam obľúbeným rekreačným a výletným miestom.

Pohľad z Nagymarosu (Vyšehrad a kompa)

Juliánova rozhľadňa na vrchu Hegyestető (482 m) ponúka pohľad na malebnú panorámu oblasti Dunakanyar a Visegrádskeho hradu. V tomto meste žil a pracoval slávny africký bádateľ, na počesť ktorého sú tu každoročne usporadúvané Kittenbergerove dni.

Obec Nagymaros

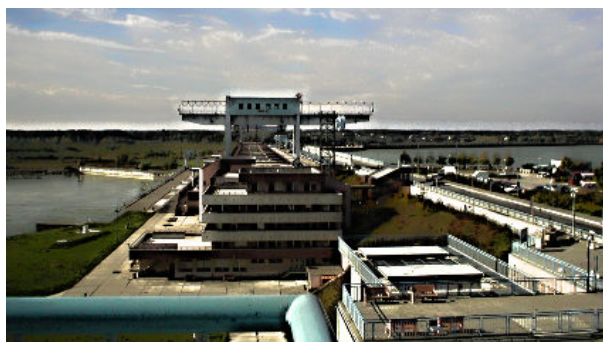
Iné zaujímavosti

Gabčíkovo – Nagymaros. Sústava vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros bol projekt vodných diel postavený na základe zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou z roku 1977. Cieľom projektu bolo zabrániť katastrofálnym povodňam, zlepšenie

splavnosti rieky a výroba čistej elektriny. Dokončená bola iba slovenská časť projektu, pretože Maďarsko jednostranne odstúpilo od stavby z dôvodu ochrany životného prostredia. Podľa realizovaného variantu umelý kanál začína v obci Čunovo a končí v Gabčíkove. Stavba sa začala v novembri 1991. V októbri 1992 sa uskutočnil odklon časti vody do kanála a naplnila sa nádrž Čunovo. Elektráreň bola dokončená a uvedená do prevádzky v roku 1996. Obe strany sa obrátili na Medzinárodný súdny dvor v Haagu a doposiaľ jestvuje nevyriešený medzinárodný spor medzi Slovenskom a Maďarskom.

Vodné dielo Gabčíkovo

Vodné dielo Gabčíkovo

Literatúra

http://en.wikipedia.org/wiki/Gab%C4%8D%C3%ADkovo_%E2%80%93_Nagymaros_Dams (máj 2012)

<http://nagymaros.lap.hu/> (máj 2012)

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Nagymaros> (máj 2012)

<http://www.nagymaros.hu/> (máj 2012)

Lokalita: **Ostrihom**

Základné údaje o lokalite

Okres: Komárňansko-ostrihomská župa

Geomorfologická jednotka: Pilišske vrchy

Geologická jednotka:

Prístup: Mesto Ostrihom leží na rieke Dunaj, priamo na hranici so Slovenskom. Na slovenskej strane Dunaja sa oproti Ostrihomu nachádza mesto Štúrovo, z ktorého sa dostaneme do Ostrihomu po moste Márie Valérie.

GPS súradnice: 47° 49' 5" N, 18° 52' 0" E

Charakteristika lokality

Mesto Ostrihom leží na úpäť Pilišských vrchov. Prevládajúcou horninou Pilišských vrchov je triasový dachšteinský vápenec. Vo vápencových masívoch Pilišu vznikali pôsobením geotermálnych vôd jaskyne. Pod zemou voda ohrievaná vulkanickou činnosťou teplom a tlakom pomaly vytvárala väčšinou zvislé dutiny v horninovom masíve. V blízkosti Ostrihomu možno nájsť Sátorkőpusztai jaskyňu na vrchu Nagystrázsa.

V bývalej 100 rokov starej uzavretej oblasti strelnice, asi 2 km od centra Ostrihomu sa zachoval vďaka dlhodobej izolácii jedinečný prírodný biotop. Táto oblasť ostala aj naďalej uzavretá pod prísny dozorom prírodovedeckého centra. Všetky krásy prírody možno vidieť na náučnom chodníku s odborným sprievodom a výkladom. Doba potrebná na náučný chodník 1-3 hodiny. Táto oblasť a aj ostatné chránené lokality a národné parky v pohorí Piliš a Börzsöny patria pod správu Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság.

Sátorkőpusztai jaskyňa

Prieskumom podložia pri zakladaní mostných pilierov pre most Márie Valérie sa zistilo, že ostrihomský breh obsahuje piesčitý íl - 100 cm, hrubý štrk - 750 cm, tvrdý piesčitý sivý íl - 200 cm a tvrdý modrý íl, štúrovský breh obsahuje hrubý štrk - 250 cm, tvrdý sivý íl - 200 cm, piesčitý íl - 500 cm, ílovitý piesok - 350 cm, modrý íl.

Iné zaujímavosti

Most Márie Valérie (Mária Valéria híd) je most postavený v roku 1895 ponad rieku Dunaj, spájajúci slovenské Štúrovo a maďarský Ostrihom. Pôvodný nápad patrí maďarskému architektovi Jánosovi Feketeházy, ktorý navrhol aj cestný most v Komárne. Na premostenie bolo navrhnutých 5 mostných polí v celkovej dĺžke 496 metrov. Pôvodný most bol v 2. svetovej vojne zničený a nepoužiteľný. Jeho dĺžka je 514 m. Rekonštrukcia mosta bola zahájená v októbri r. 2000. 2 krajné a existujúce oblúky boli obnovené, 3 chýbajúce stredné oblúky boli nanovo vyrobené. Pôvodná výška oblúka (7,2 m) bola na žiadosť slovenskej strany navýšená na 9,5 m. Pri výstavbe sa prvý krát použila technika, keď jednotlivé časti boli skompletizované na brehu, po vode dopravené a pomocou hydraulických zariadení umiestnené na konečné miesto.

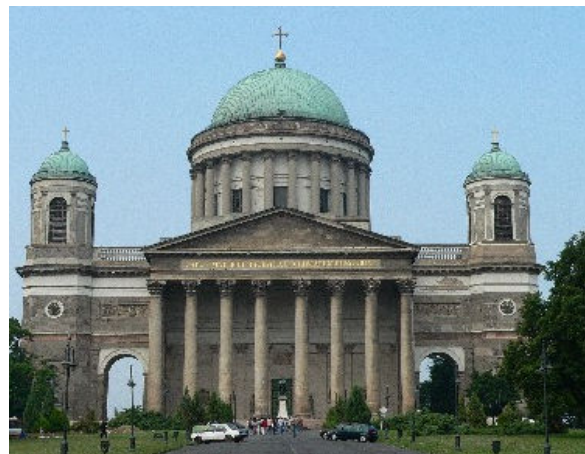

Most Márie Valérie

Most Márie Valérie bol posledným obnoveným mostom v Európe, ktorý bol zničený počas 2. svetovej vojny. Most bol odovzdaný do užívania 11. októbra 2001 za účasti slovenského premiéra Mikuláša Dzurindu, maďarského premiéra Viktora Orbána a komisára pre rozšírenie EU, Güntera Verheugena.

Ostrihomská bazilika je po bazilikách sv. Petra (Rím) a sv. Pavla (Londýn) tretím najväčším kostolom v Európe. Rozprestiera sa na ploche 5 660 m² čím je najväčšou sakrálnou stavbou v Maďarsku a zároveň najvyššou pamiatkou krajiny. Vysvätená bola 31. augusta 1856, ešte pred ukončením výstavby.

S výstavbou centra maďarskej katolíckej cirkvi sa začalo v r. 1822, na základe plánov Sándora Rudnayho, na hradnom vrchu, na starých základoch bývalého kráľovského hradu. Ceremonie sa zúčastnil aj František Jozef, z tejto príležitosti komponoval Franz Liszt Ostrihomskú omšu, ktorú pri tejto príležitosti sám dirigoval. Monumentálna budova je 118 m dlhá, 49 m široká, výška kupoly z vnútra je 71,5 m, jej priemer je 33,5 m. Stĺpy (8) podopierajúce tympanon sú 57 m vysoké. Hrúbka steny je 17 m – najhrubšia v Strednej Európe. Oltárny obraz od Michelangela Grigolettiho je najväčším oltárnym obrazom na svete na jednom plátne .

Bazilika

Otváracia doba Baziliky:

marec 08:00-17:00, apríl-október 08:00- 18:00, november-február 08:00-16:00, vstup do kostola zdarma

Otváracia doba výhliadkovej kupoly:

Len v prípade priaznivého počasia! apríl-október 09:00-16:30, november-marec – zatvorené, vstupné: 250 Ft/osoba

Literatúra

Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.

Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrecka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.

http://sk.wikipedia.org/wiki/Most_M%C3%A1rie_Val%C3%A9rie (máj 2012)

<http://sturovo.com/drupal/02-06-2008/104/esztergom/ostrihomske-prirodznalecke-centrum> (máj 2012)

<http://sturovo.com/drupal/02-06-2008/105/esztergom/satorkopusztai-jaskyna> (máj 2012)

<http://www.baber.hu/geology/hgb/szob.html> (máj 2012)

<http://www.geomania.hu/lelohely.php?lelohely=13> (máj 2012)

<http://www.kamim.sk/foto/mesta/svet/hu-madarsko.php> (máj 2012)

<http://www.sturovo.com/drupal/node/146> (máj 2012)

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0033_SCORM_MFFTT600120 (máj 2012)

http://www.wellnesstips.sk/turisticke-zaujímavosti/ostrihom-esztergom-most-marie-valerie_140_1.html (máj 2012)

Lokalita: **Pilisszentkereszt (Mlynky)**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szentendre

Geomorfologická jednotka: Pilišske vrchy

Geologická jednotka:

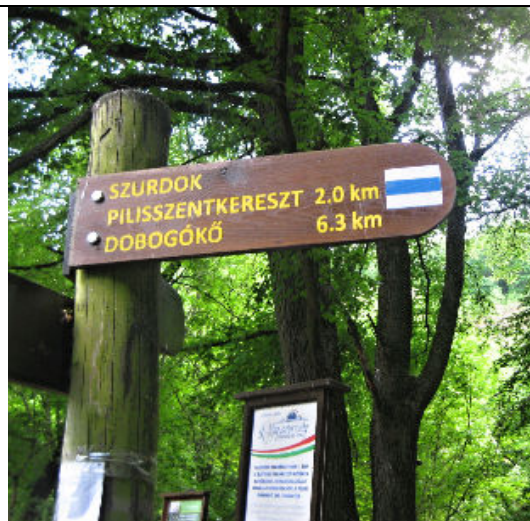
Prístup: Obec Pilisszentkereszt (Mlynky) sa nachádza neďaleko slovenských hraníc, 23 km na JV od Štúrova a 35 km na sever od Budapešti, na východnom úpätí vrchu Piliš. Do obce sa dostaneme po moste Márie Valérie a Ostrihomskej ceste smerom na Dobogókői út. Parkovisko s nástupom k roklina je na pravej strane cesty za ostrou zákrutou.

GPS súradnice: 47° 41' 49" N, 18° 52' 43" E

Charakteristika lokality

Pilišské vrchy (Pilis-hegység) sú krasové pohorie dvíhajúce sa nad hladinou Dunaja medzi Ostrihomom a Budapešťou. Často bývajú k tomuto pohoriu priradované aj Višegrádske vrchy (Višegrádi-hegység) a Budínske vrchy (Budai-hegység). Pilišské vrchy ponúkajú krásne výhľady a rokliny. Zvlášť pôsobivý je výhľad na Dunaj z vrchu Prédikálószerék (639 m). Najvyšším vrchom je Pilis-tető (756 m). Pilišské vrchy sú spoločne so susediacim pohorím Börzsöny súčasťou Národného parku Dunaj – Ipeľ.

Szurdokvölgy **roklina.** Pri dedine Pilisszentkereszt (Mlynky) sa nachádza najkrajšia roklina pohoria Piliš - Szurdokvölgy. Je to roklina tvaru "V", ktorú počas mnoho tisícročí vytvorila vodná erózia potoka Dera. Roklina je geologickým prierezom dachštejnského vápenca, ktorý sa usadzoval v plytkých moriach pred 210 miliónmi rokov a tvorí 600 metrov hrubú vrstvu panónskej nížiny. Počas vrásnenia, pred 80-90 miliónmi rokov, sa rovná planina zmenila a miestami nájdeme až 50° sklon vápencových masívov, v ktorých občas môžeme nájsť zvyšky morských živočíchov. Na dne rokliny je voda len veľmi málokedy, nakoľko cez zvetraný vápenec presakuje voda do hĺbky. Vďaka tomuto javu je pod roklinou malý uzavretý jaskynný systém.

Szurdokvölgy

Szurdokvölgy

Najzaujímavejšou časťou je geologický opis po celej trase chodníka. Skaly sú farebne označené, pri jednotlivých tabuliach je uvedená podrobná

Obec Pilisszentkereszt tu dala vybudovať náučný chodník s mnohými mostíkmi a lávkami cez roklinu.	geologická história
---	---------------------

Iné zaujímavosti

Osada Pilisszentkereszt (Mlynky) bola znovu založená pred 250 rokmi Slovákmi a väčšina jej obyvateľov aj dnes sa hlási k slovenskej národnosti. Ako nám prezrádzajú historické pramene, cisterciáni - prichádzajúci sem z Francúzska - v roku 1184 postavili kláštor a založili Pilíšske opátstvo. Príslušníci tejto rehole potom stadiaľ odchádzali zakladať kláštory na ďalších územiach. Pilíš bol kráľovským majetkom a obľúbeným poľovníckym miestom. Na území Mlynkov sa odohrala i historická tragédia, v okolitých horách zavraždili kráľovnú Gertrúdu, ktorá bola pochovaná v tunajšom kláštore. Po príchode Turkov v rokoch 1540-1550 bol kláštor úplne zničený a na mieste kláštora ostali len podstavce gotických stĺpov.

Dobogókő. Populárne výletné miesto, rekreačná oblasť, ktorá administratívne patrí k Mlynkom, je obľúbená zrejme aj v dôsledku blízkosti Budapešti. Vrch Dobogókő je plný pozitívnej, liečivej energie. Podľa starých prameňov sú v zemi tzv. dračie žily, niečo ako energetické cievy Zeme. Na mieste, kde sa k sebe približujú alebo sa križujú, je veľmi silné energetické vyžarovanie.

Dobogókő – Tlúci kamen

Vraj je tu srdcová čakra Zeme, ktorá je stredom fyzického a energetického systému. Keď v roku 2006 navštívil Dalajláma Maďarsko, prišiel aj na vrch Dobogókő, kde pokľakol, pobozkal zem a povedal: „Tibetský svetonázor chápe svet aj ostatné náboženstvá ako celok a živý organizmus. Energetické centrá vidí nielen v ľudskom tele, ale aj na našej planéte Zem. Podľa tradície srdcová čakra Zeme je práve tu, v pohorí Pilíš."

Literatúra

- Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.
- Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrečka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.
- <http://slovakia.vivo.sk/photo/153433/Dobogoko/city/5528/Sturovo> (apríl 2012)
- http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=sk&prev=/search%3Fq%3DPili%25C5%25A1i%2Bparkerd%25C5%2591%2BZrt.%26hl%3Dsk%26biw%3D1440%26bih%3D789%26prmd%3Dimvns&rurl=translate.google.sk&sl=hu&twu=1&u=http://www.parkerdo.hu/index.php%3Fpg%3Dmenu_145&usg=ALkJrhPGOdGo7joMrUotQ4k4jawmgX0MA (apríl 2012)
- <http://willant.blog.sme.sk/c/213438/Podunajsko-alebo-okolie-pri-Sturove-tak-vseobecne.html> (apríl 2012)
- <http://www.dusekarpat.cz/maďarsko/pilis/> (apríl 2012)
- http://www.pilis-slovak.hu/?option=com_content&task=view&id=21&Itemid=68 (apríl 2012)
- <http://zivot.azet.sk/clanok/8359/uverite-vrch-plny-energie-v-maďarsku-ma-liecivu-silu.html> (apríl 2012)

Lokalita: Podunajsko (slovenská časť)

Základné údaje o lokalite

Okres: Dunajská Streda, Komárno, južná časť okresu Nové Zámky, z okresu Senec obce Hamuliakovo a Kalinkovo

Geomorfologická jednotka: Podunajská nížina, Podunajská rovina, Podunajská pahorkatina

Prístup: Podunajsko leží na juhu Slovenska, pričom svojou juhozápadnou a južnou časťou pozdĺž toku Dunaja sleduje slovensko-maďarskú štátnu hranicu. Západné ohraničenie Podunajska tvorí hranica s mestom Bratislava, severné ohraničenie určuje Malý Dunaj a severná hranica okresu Komárno, SV a východnú hranicu tvorí Parížsky kanál a dolný tok rieky Ipeľ.

Charakteristika lokality

Územie má výhodnú polohu a je súčasťou Euroregiónu Váh – Dunaj – Ipeľ. Najväčšiu časť Podunajska tvorí Žitný ostrov. Oba brehy Dunaja sú mimoriadne bohaté na prírodné krásy a historické pamätihodnosti. Značná časť Podunajska je oblasťou Národných parkov a chránených území. Ramená Dunaja sú lemované lužnými lesmi s osobitou faunou a flórou, ktorá podnietila vznik Chránenej krajinskej oblasti - Dunajské Luhy. Prevažná časť regiónu tvorí **Podunajská nížina** a jej jednotky, Podunajská rovina a Podunajská pahorkatina. Jej geologický vývoj podmienilo rozčleňovanie Vnútorných Karpát v mladších treťohorách. V poklesávajúcich častiach sa na ich okraji usadzovali morske, neskôr jazerné štrky, piesky, íly, zlepenice a vápence značných hrúbok a ktoré tvoria podložie Podunajskej nížiny. Južnú časť nížiny tvorí **Podunajská rovina**, ktorú budujú riečne usadeniny, miestami prekryté naviatymi pieskami. Najmladšie časti roviny sú na nivách jednotlivých tokov. Nad ich povrch so zvyškami mŕtvych ramien sa dvíhajú agradačné valy. Agradačné valy sú budované štrkami, štrkopieskami a hlinitými riečnymi sedimentami a miestami sprašami. Východnú časť územia tvorí **Podunajská pahorkatina**, ktorej zarovnaný povrch rozrezali rieky na Nitriansku, Žitavskú,

Niva rieky

Pozdĺž riek veľké plochy zaberá rovina, ktorej podložie tvoria mladotretihorné jazerné sedimenty – íly, piesky a štrky, ktoré sú prekryté sprašami a sprašovými hlinami. Na nivách sa nachádzajú riečne sedimenty, v zníženinách slatinné rašeliný. Pozdĺž riek sa miestami zachovali terasy, ktoré predstavujú staré dna tokov zo starších štvrtohôr. Jediným pohorím v slovenskej časti Podunajska je sopečné pohorie **Burda**, ktoré predstavuje vyvýšenú kryhu zemskej kôry. Pohorie budujú sopečné horniny, najmä tufy, miestami andezity, ktoré vznikli pri

hronskú a lpeľskú pahorkatinu.	sopečnej činnosti pred 15 miliónmi rokov. Andezitové skalné bralá sú súčasťou NCH Kováčovské kopce juh.
--------------------------------	---

Iné zaujímavosti

Územie je bohaté na termálne pramene vďaka ktorým vyrástli početné **termálne kúpaliská** - Termálne kúpalisko Vadaš – Štúrovo, Termálne kúpalisko Dunajská Streda, Termálne kúpalisko Patince, Termálne kúpalisko Veľký Meder, Termálne kúpalisko Komárno, Termálne kúpalisko Topoľníky, Termálne kúpalisko Horné Saliby, Kúpalisko Diakovce.

Územie je vďaka bohatej histórii posiate aj kultúrnymi a historickými pamiatkami od čias rímskej ríše až po súčasnosť.

Komárno - Nádvorie Európy je názov pre unikátne stavebné dielo architektov z ateliéru Európa v Komárne.

Žitnoostrovské múzeum v Dunajskej Strede vzniklo roku 1964. Nadviazalo na tradície Žitnoostrovského múzea v Šamoríne, ktoré založili za pomoci bratislavského vedeckého spolku Uránia roku 1927.

Rímske lapidárium pri Komárne. Po napoleonských vojnách na rozkaz cisára Františka I. v 19. storočí bol okolo komárňanskej pevnosti, ležiacej na sútoku Váhu a Dunaja, postavený jeden z najväčších pevnostných systémov v Európe.

Komárňanská pevnosť. Je najväčším pevnostným systémom rakúsko-uhorskej monarchie. Pre svoju historickú a architektonickú hodnotu je pevnosť vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku.

Termálne kúpalisko Veľký Meder

Komárno - Nádvorie Európy

Literatúra

Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Podunajsko> (máj 2012)

<http://tipnavylet.webnode.sk/turisticke-regiony-slovenska/> (máj 2012)

<http://www.slovakia.travel/entitaview.aspx?l=1&idp=6642> (máj 2012)

Lokalita: **Rám, roklina**

Základné údaje o lokalite

Okres: Komárňansko-ostrihomská župa, obvod Esztergom

Geomorfologická jednotka: Pilišské vrchy, Zadunajské stredohorie

Geologická jednotka:

Prístup: *Nedáľecko Štúrova, približne 20 km, na druhej strane Dunaja pri úpätí pohoria Piliš je dedinka Dömös. Do obce sa dostaneme z Ostrihomu po ceste č. 11 smerom na Vyšehrad. Priamo z dediny od kostola na hlavnom námestí je veľmi dobre vyznačená zelenou farbou cesta k roklina Rám. Počas cesty treba často preskakovať potok, občas kráčať aj v plytkej vode, pri vodopádoch liezť po rebríkoch a pridržovať sa zábradlia.*

GPS súradnice: 47° 45' 56" N, 18° 54' 52" E

Charakteristika lokality

Roklina Rám pri dedine Dömös, ktorá je zaujímavá aj svojou históriou, je ojedinelý prírodný úkaz na území Maďarska. Je to skalná priepasť hlboká asi 25 - 30 m. Na vrchole je široká asi 10 m, miestami 25 m, dole sa zužuje do šírky 3 - 8 m. Roklina je dlhá asi 800 m.

Roklinu počas celého roka skrášľujú nespočetné vodopády tečúceho potoka.

Počas soboty a nedele je v roklina veľa návštevníkov a správca parku – Pilišský lesopark (Piliši parkerdő Zrt.) im odporúča, aby roklinu prechádzali zdola smerom hore. Pozor v prípade dažďa, prudkého lejaku, daždivého počasia je trasa neschodná a nebezpečná!

Roklina Ram

Iné zaujímavosti

Dömös – Prepošstvo. Na Z strane obce nad cintorínom sa týči už len 4-5 m vysoký pozostatok múru. Okolo múru v roku 1970 začali pod vedením pána László Gerevicha archeologické vykopávky. Bývalý hrad v 12-16. storočí viackrát prebudovali vtedajší králi Béla I. a László I. Z tohto obdobia sa zachovalo značné množstvo pamiatok. Hlavne pivničné časti, základy dvoch kostolných veží na západnej strane a múr okolo kostola veľkosti 70x70 m. Mimo múra našli pec na pálenie tehál zo 14 - 15

storočia. V roku 1107 princ Álmos brat Könyves Kálmán kráľa, tu stojaci kaštieľ daroval cirkvi a založil tu Prepošstvo. Podľa nájdených kamenných pozostatkov, ktorého originály sú v múzeách, bol úplne zrekonštruovaný suterén kostola. Suterén bol polkruhovitého pôdorysu s dvojitém stĺporadím.	Zrúcaniny prepošstva Podľa nájdených kamenných pozostatkov je isté, že stavitelia pochádzali z talianskej Lombardie. V roku 1538, počas tureckých nájazdov, sa budovy úplne zničili. V 18. storočí sa miesto začalo znovu osídľovať. Tunajšie kamene použili hlavne na stavbu dedinského kostola (1733-1744), ktorý dal vystavať gróf Erdődy László Ádám, nitriansky biskup.
---	---

Literatúra

Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.

Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrečka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/D%C3%B6m%C3%B6s> (apríl 2012)

<http://sturovo.com/drupal/node/13> (apríl 2012)

<http://sturovo.parkany.sk/index.php/rovatok-mainmenu-86/bio-mainmenu-69/357-roklina-rpriededine-d> (apríl 2012)

http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=sk&prev=/search%3Fq%3DPili%25C5%25A1i%2Bparkerd%25C5%2591%2BZrt.%26hl%3Dsk%26biw%3D1440%26bih%3D789%26prmd%3Dimvns&rurl=translate.google.sk&sl=hu&twu=1&u=http://www.parkerdo.hu/kornyezeti_neveles&usg=ALkJrhApDxNITlroVdj9uDzTJ_eqQK4gQ (apríl 2012)

Lokalita: Štúrovo

Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Podunajská pahorkatina, Burda

Geologická jednotka: neogénna panva, sopečné pohorie

Prístup: Mesto Štúrovo sa nachádza v juhovýchodnej časti okresu Nové Zámky. Vzdialenosť od okresného mesta – Nové Zámky je 48 km. Komárno je od Štúrova vzdialené 45 km a krajské mesto Nitra je vzdialené 88 km. Mesto je spojené s okolím cestami I. triedy č. 63 a 76 a cestami 2. triedy č. 509 a 564.

GPS súradnice: 47° 47' 58" N, 18° 42' 46" E

Charakteristika lokality

Štúrovo sa rozkladá v JV časti Podunajskej pahorkatiny, obklopujú ho rieky Dunaj, Hron a Ipeľ. SZ od mesta sa rozprestiera Podunajská rovina, ale na východe sa nachádza pohorie Kováčovské kopce - Burda a na juhu pohorie Piliš.

V okolí mesta sa začína ohyb Dunaja. Prielomový úsek doliny Dunaja medzi slovenským pohorím Kováčovské kopce (Burda) a Pilišskými vrchmi sa nazýva Vyšehradská brána. Dunaj tu využíva zníženu v zemskej kôre, ktorá vznikla na zlomovej línii. Zaklesnutý dolinový meander dokazuje tektonický zdvih okolitých pohorí.

Mesto sa rozkladá na poslednom cípe ľavobrežnej Podunajskej nížiny, na rozhraní zlomov Hronskej a Ipeľskej sprašovej tabule. Oblasť mesta bola na prelome treťohôr a štvrtohôr zaliata najprv bádenským a potom sarmatským vnútrozemným morom. Tieto moria vplyvom zemskej horotvornej činnosti zanikli. Zostali po nich len slané lagúny v priehlbínach, ktoré sa tiež postupne vyparili. O existencii týchto morí svedčia ešte aj dnes

Hlavné námestie v Štúrove

Na juhu sa nachádza NPR Burdov (alebo *Kováčovské kopce - juh*). Ďalším chráneným územím je NPR Leliansky les (alebo *Kováčovské kopce-sever*). Významnou národnou prírodnou rezerváciou je NPR Kamenínske slanisko Medzi ďalšie chránené územia v okolí patria: Prírodná pamiatka Kamenínsky sprašový profil a Prírodná rezervácia Vršok.

slané pôdy a slaniská, ktoré sa tiahnu severne od mesta. V Burde sa nachádzajú dve národné prírodné rezervácie.	
---	--

Iné zaujímavosti

Štúrovo je predovšetkým kúpeľným mestom. **Termálne kúpalisko VADAŠ** ponúka ideálne podmienky na oddych milovníkom vody a slnka a je právom slávne aj za hranicami.

Most Márie Valérie. Most bol odovzdaný verejnosti dňa 28.9.1895. Ustupujúce vojská Československej republiky v lete 1919 vyhodili prvé pole mostu na parkanskej strane do vzduchu. Most bol v 20-tych rokoch obnovený. Koncom 2. svetovej vojny, na Vianoce 1944 nemecké jednotky vyhodili do povetria tri stredné polia mostu. Most bol znovu postavený na prelome 20. a 21. storočia a odovzdaný k premávke 11. októbra 2001. Most spája nielen mestá Ostrihom a Štúrovo, ale stal sa aj symbolom európskej spolupatričnosti.

Termálne kúpalisko VADAŠ

Most Márie Valérie

Literatúra

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0t%C3%BArovo> (marec 2012)

<http://www.sturovo.sk/> (marec 2012)

Lokalita: Dunaj pri Chlabe

Základné údaje o lokalite

Okres: Nové Zámky

Geomorfologická jednotka: Burda

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: Obec Chľaba leží na JV úpätí pohoria Burda pri sútoku Ipľa a Dunaja, 14,5 km od Štúrova. Zo Štúrova sa tam dostaneme po ceste č. 564 cez Kamenicu nad Hronom.

GPS: 47° 49' 9" N, 18° 49' 25" E

Charakteristika lokality

Dunaj – druhá najväčšia európska rieka, pramení v Čiernom lese (Schwarzwald) a po 2 857 km dlhej trase cez 10 európskych štátov vteká do Čierneho mora na území Rumunska. Cez naše územie preteká, alebo sa ho dotýka na 172 km dlhom úseku a má režim vysokohorskej rieky s najvyšším stavom vody v letných mesiacoch. Hlavnými prítokmi Dunaja na území Slovenska sú rieky Váh, Hron a Ipľ.

Dunaj pri Chľabe je veľmi zaujímavou a atraktívnou rybárskou oblasťou. Obec Chľaba leží na sútoku Ipľa a Dunaja v mieste, kde Dunaj opúšťa územie Slovenskej republiky. Priemerné ročné teploty dosahujú 11,3 stupne Celzia a vodné zrážky dosahujú ročný priemer 590 mm. Veternosť v obci a okolí je mierna, pretože Čerhátske pahorky a Kováčovské kopce (národná prírodná rezervácia) na ľavom brehu Dunaja a kopce Pilišské a Vertéšske na pravom brehu Dunaja ju eliminujú na minimum. Na celom úseku Dunaja je breh väčšinou piesčitý a štrkovitý. Fauna v okolí Dunaja je rôznorodá, sú tu rôzne druhy kačíc, labutí, čajok a kormoránov. Významnou zložkou živočíšstva na Dunaji sú ryby. Ich zastúpenie v rieke prevyšuje zastúpenie v iných európskych riekach. Popri Dunaji rastú napr. topoľ biely, topoľ čierny, rôzne druhy vrby, jelša lepkavá. Čenkovská lesostep (prírodná rezervácia) pri rieke Dunaj s rozlohou 30 ha je

Dunaj

Ipľ je tretia najdlhšia rieka Slovenska a ľavostranný prítok Dunaja. Pramení vo Veporských vrchoch neďaleko Lomu nad Rimavicou. Od obce Veľká nad Ipľom až po ústie pri obci Chľaba tvorí 140 km dlhú prirodzenú hranicu s Maďarskou republikou (s výnimkou krátkeho úseku okolo obce Vyškovce nad Ipľom). Celková dĺžka rieky je 232,5 km. Tečie juhovýchodným až južným smerom, približne pri ústí Suchej je súčasťou rozsiahlej aluviálnej nivy, odtiaľ smeruje na západ, prípadne juhozápad, pri výstupe z Ipľskej pahorkatiny sa obracia na juh a pri Chľabe vo výške 110 m n. m. ústí do Dunaja. Jej malebné zákutia, meandre a mokrade stále zostávajú útočiskom viacerých vzácnych druhov fauny a

jediným výskytom chvojníka dvojklasého.	flóry. Z iniciatívy ochranárov prírody oboch krajín bola vytvorená Ipeľská únia.
---	--

Iné zaujímavosti

- **Devín** - zrúcanina hradu na vysokom brehu nad sútokom Moravy s Dunajom, kedysi rímska pevnosť, symbol slovenského národného uvedomenia (národná kultúrna pamiatka).
- **Bratislava** - hlavné mesto Slovenska, sídlo najvyšších slovenských orgánov, významné hospodárske, priemyselné a kultúrne centrum s početnými architektonickými pamiatkami; historické jadro tvorí mestskú pamiatkovú rezerváciu, obnovený hrad (národná kultúrna pamiatka); významný prístav, východisko do Malých Karpát.
- **Vodné dielo Gabčíkovo** - začína pod Bratislavou pri Hrušovskej zdrži, areál vodných športov Čunovo.
- **Komárno** - okresné mesto s početnými stavebnými pamiatkami, významný prístav s veľkými lodenicami, cestný hraničný prechod do Maďarska, pevnosť zo 16. stor. (národná kultúrna pamiatka), barokové domy s klasicistickou úpravou, barokový pravoslávny kostol a klasicistická stavba typu rotundy, múzeum.

Literatúra

BIZUBOVÁ, M., KOLLÁR, D., LACIKA, J., ZUBRICKÝ, G. *Slovensko-maďarsko-rakúske Podunajsko*. Regióny bez hraníc. Dajama Bratislava 2000, 351 s.

KOLLÁR, D., LACIKA, J., BIZUBOVÁ, M., PODOLÁK, P. *Slovensko. Putovanie po regiónoch*. DAJAMA Bratislava 2003, 97–112.

MATLOVIČ, R. KANDRÁČOVÁ, V. MICHAELI, E. *Trasy za poznaním Slovenska*. ATA – Akademická turistická agentúra. Prešov 1998, 500 s.

http://www.dunaj.broz.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=29&Itemid=65&lang=sk
(august 2008)

<http://www.gabcikovo.gov.sk/doc/green/sk/Kapitola2.html> (august 2008)

<http://www.infoglobe.sk/rieky/europa/slovenska-republika/dunaj/> (marec 2012)

Lokalita: **Szentendre**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szentendre

Geomorfologická jednotka: Pilišské vrchy, Zadunajské stredohorie

Geologická jednotka: druhohorné pohorie

Prístup: Mestečko Szentendre leží na pravom brehu Dunaja pri južnej strane ohybu Dunaja, na úpätí Pilišských vrchov, 43 km JV od Štúrova a 19 km na S od Budapešti. Mesto je dostupné po ceste č. 11. Skanzen sa nachádza asi tri kilometre od centra mesta smerom na Vyšehrad.

GPS súradnice: 47° 39' 53" N, 19° 4' 57" E

Charakteristika lokality

Pilišské vrchy nachádzajúce sa medzi Ostrihomom a ruinami Aquincum (staré rímske mesto – súčasť Budapešti) tvoria dlhý, ale úzky skalný hrebeň SZ-JV smeru. Najvyšším bodom je 757 metrov vysoký vrchol Pilišu. Pohorie je tvorené druhohornými triasovými dachsteinskými vápencami a dolomitmi a treťohornými pieskovecami. Pilišské pohorie vzniklo pred 228 miliónmi rokov na mieste dnešnej panónskej nížiny, kde bolo veľké, ale veľmi plytké more. Počas miliónov rokov sa tu usadzovali vápencové pozostatky vtedajších živočíchov, ktoré vytvorili dnešný základ hrubého dachšteinského vápenca z geologického obdobia skorého triasu. V období kriedy došlo k prvému vrásneniu a vytvoreniu prvotných vrchov a okolitých roklín. Vyzdvihnutím vápenca začal zároveň aj proces zvetrávania a v puklinách vznikala terra rossa. Vtedy vznikli aj krasové jaskyne, ktoré sa neskôr prepadli a dnes ich vidíme ako rokliny. Druhé vrásnenie prebehlo začiatkom oligocénu.

Pilišské vrchy

Pozostatky po vtedajšom mori, pieskovce, hlina a piesok sa našli len v okolí Pilismarótu v Malomvölgy. Posledné usadeniny dnešného pohoria sa vytvárali v období pleistocénu. Vulkanická činnosť v období miocénu pred 30 miliónmi rokov sa priamo v pohorí Piliš neprejavila. Pohorie je súčasťou Dunajsko–Ipel'ského národného parku (Duna–Ipoly Nemzeti Park). Je jedným z najmladších maďarských národných parkov - vznikol v roku 1997 na území CHKO Pilis a Borszöny.

Iné zaujímavosti

Szentendre je mestom múzeí a kostolov. V meste je 34 múzeí a galérií. Od cirkevných po obrazy, sklo a keramiku, ľudovú kultúru, dokonca aj výstava šperkov a minerálov a vinárske múzeum. Pre deti sú zaujímavé múzeum bábik, marcipánu, čokolády v cukrárni, v ktorej bola vytvorená Dobošova torta. Spomedzi sakrálnych pamiatok má najkrajší ikonostas gréckokatolícky episkopálny chrám. Sakrálné umenie maďarskej pravoslávnej cirkvi, ikony, zlatnícke práce a textílie sú vystavené v Múzeu srbskej ortodoxnej cirkvi. Staré rozľahlé centrum mesta je netypickým mestom Maďarov. Mesto formovala aj dodnes tu žijúca početná menšina Srbov. Táto menšina si tu dodnes zachováva svoje tradície a pravoslávnu vieru.

Z múzea marcipánu

Úzke uličky a kameňom vykladané cestičky, poprepájané schodmi hore a dole, pripomínajú malebné mestečko na brehu Jadranského mora.

Skanzen v Szentendre (Sztaravodai út 13) je najväčším maďarským kultúrnym parkom. Možno sa tu oboznámiť so životom ľudí z jednotlivých oblastí panónskej nížiny, ako žili, bývali, ako sa obliekali a ako pracovali v minulom storočí. Má rozlohu viac ako 60 hektárov a zároveň približuje aj tradíciu maďarských oblastí, život, kultúru bývania a ľudovú architektúru. V skanzene sa každoročne usporadúva nespočetné množstvo kultúrnych programov.

Vstupné: dospelí 1000 HUF, študenti 500 HUF.

Skanzen v Szentendre

Literatúra

Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.

Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrečka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.

<http://sturovo.com/drupal/book/export/html/134> (máj 2012)

<http://sturovo.com/drupal/node/134> (máj 2012)

<http://wikitravel.org/en/Szentendre> (máj 2012)

<http://www.hungary-tourist-guide.com/szentendre.html> (máj 2012)

http://www.schefferj.ps.hu/images/Hungary/Hungary_AerialLandscapes/2008_Pilis1_800.jpg (máj 2012)

Lokalita: Szob

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szob

Geomorfologická jednotka: Börzsöny

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: Mesto Szob leží na JV od slovenských hraníc na severnom brehu Dunaja, 3 km na V od obce Chľaba. Do mesta sa dostaneme cez prechod v Salke a po ceste č. 12.

GPS súradnice: 47° 49' 5" N, 18° 52' 0" E

Charakteristika lokality

Szob je mestečko ležiace 3 km na V od obce Chľaba, ktorá leží na úpätí pohoria Burda. Jeho susedom v Maďarsku je pohorie Börzsöny. Geológia a ostatné zložky prírody pohorí Burda a Börzsöny sú navzájom úzko späté. Pohorie Börzsöny je o niečo rozľahlejšie, vytvorilo sa tiež v mladších treťohorách. Podľa geológov je to zvetraná obrovská kaldera jedinej sopky. Vďaka silnej vulkanickej činnosti je dnes Börzsöny veľmi členité, sú tam strmé steny a rokliny. Typické sú kamenné prúdy, zvetraním vzniknuté skalnaté steny. Börzsöny je z geologického hľadiska mladé pohorie, má len 18-20 miliónov rokov. Staršie horniny nájdeme len vo väčších hĺbkach ako základ masívu na západnej strane 1200 metrov a pri obci Diósjenő v hĺbke 500 - 700 m. Počas vulkanickej činnosti pred 20 - 25 mil. rokmi okraje pohoria viac krát zalialo more, pozostatky nájdeme v okolí Törökmező, kde je tenká vrstva vápencových usadenín. V okolí obce Nagy-Börzsöny pri Rózsáhegy, Madárhegy, Várbük a Csóványos vznikli hydrotermálnou cestou rozľahlé ložiská farebných kovov. V obci Nagy-Börzsöny ťažili už od 13. storočia zlato a medenú rudu. Vďaka týmto mocným prírodným silám tu už prví usadlíci poznajúci banícke remeslo dolovali vzácne kovy a železo počas mnoho stáročí. Oblasť Börzsöny je tiež bohatá na chutné pramenité vody. Takmer celé pohorie je

Pohorie Börzsöny

Súvislé pohorie Börzsöny a Visegrádske pohorie predelil Dunaj asi pred 10 miliónmi rokov. Vtedy boli tieto pohoria oveľa nižšie a južnejšia nížina Kisalföld o 100 metrov vyššia. Pomalým vystupovaním pohorí sa musel Dunaj stále hlbšie zahryzávať do hornín a vyhlbovať si cestu ďalej na juh, až nakoniec oddelil svojim tokom tieto hory a vytvoril nádhernú panorámu dunajského ohybu.

súčasťou Národného parku (Dunaj – Ipeľ).

Szob

Iné zaujímavosti

Úzkorozchodná železnica Szob – Márianosztra. Od júla 2009 možno využiť služby malého vláčika a odviezť sa zo Szobu do známeho pútnického miesta – Márianosztry. Úzkorozchodná železnica Szob – Márianosztra vznikla v roku 1912 za účelom pripojenia andezitovej bane na sieť uhorských štátnych železníc. Andezit vyťažený v povrchovej bani, sa nakladal do vozňov vo veľkých kusoch a ich prvotné spracovanie cez drvičku a triedičku prebiehalo v Szobe, kde našlo svoje miesto aj úzkorozchodné depo. Podrvený a vytriedený kameň sa potom prekladal do vozňov normálneho rozchodu alebo na lode, keďže koľaj viedla aj do miestneho dunajského prístavu. S históriou tejto priemyselnej železnice je priamo spojený aj život ďalšej úzkej dráhy, ktorej centrum sa nachádza v Nagyörzsöny. Táto lesná železnica s pôvodným rozchodom 750 mm sa kedysi pripájala na sieť „veľkej“ železnice v stanici Ipolypásztó (Pastovce). Po vytýčení štátnej hranice v roku 1918 sa stanica ocitla v Československu.

Nástupište v Szobe, pred odchodom do Márianosztry

V roku 1920 bola vybudovaná spojnice práve k úzkorozchodke do Márianosztry, a celá lesná sieť v rámci kompatibility prestavaná na rozchod 760 mm. Železnica v Pastovciach bola vybudovaná už v roku 1885, potom v roku 1908 osem kilometrová železničná trať spojila Pastovce s Nagyörzsönyom, neskôr ju predĺžili až po Kisírtápusztu, ale po Trianone ju zrušili.

Literatúra

<http://www.baber.hu/geology/hgb/szob.html> (apríl 2012)
<http://www.geomania.hu/lelohely.php?lelohely=13> (apríl 2012)
<http://www.sturovo.com/drupal/book/export/html/18> (apríl 2012)
<http://www.sturovo.com/drupal/node/146> (apríl 2012)
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0033_SCORM_MFFT600120 (apríl 2012)
<http://www.vlaky.net/servis/sprava.asp?id=3176&print=1&host=akcia.vlaky.net> (apríl 2012)

Lokalita: **Vyšehrad**

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa, obvod Szentendres

Geomorfologická jednotka: Vyšehradské vrchy

Geologická jednotka: sopečné pohorie

Prístup: Mesto Vyšehrad (maď. Visegrád) je malé mesto na severe Maďarska ležiace asi 28 km na V od Štúrova a 35 km na S od Budapešti na ľavom brehu rieky Dunaj oproti mestu Nagymaros. Do mesta sa dostaneme z Ostrihomu po ceste č. 11 smer Szentendre.

GPS súradnice: 47° 47' 5" N, 18° 58' 25" E

Charakteristika lokality

Vyšehrad leží v ohybe rieky Dunaj pri vyústení Vyšehradskej brány na úpätí Vyšehradských vrchov. Vyšehradské vrchy sú typické vulkanické pohorie tvorené miocennými vulkanitmi - andezitom a dacitom, andezitovými tufmi a sopečnými aglomerátmi.

Vyšehradská brána je geomorfologický útvar vytvorený riekou Dunaj, ktorá sa prerezáva z Malej Dunajskej kotliny (z Podunajskej nížiny) do Veľkej Dunajskej kotliny v Maďarsku. Zároveň oddeľuje geomorfologické celky Burda na Slovensku od Pilišských vrchov (Pilis, Visegrádi - Hegység) v Maďarsku. Na rozhraní pliocénu a pleistocénu predĺžil Dunaj svoje koryto na naplaveninách do oblasti Vyšehradskej brány a postupne sa prerezala do Veľkej dunajskej kotliny v oblasti dnešného mesta Vác.

Vyšehradská brána s citadelou

Na území Vyšehradskej brány sa zachovali zvyšky ôsmich terasových stupňov Dunaja. Na našom území zaberá priestor medzi obcami Kamenica nad Hronom a Chľaba.

Iné zaujímavosti

Vyšehrad - historické kráľovské mesto je úzko späté s uhorskými panovníkmi, ktorí tu po sebe zanechali viaceré pamiatky. Horný hrad (fellegvár) začal budovať kráľ Belo IV. po tatárskom vpáde na mieste rímskeho a slovanského hradiska ako svoje hlavné sídlo. Dve storočia sa tu uchovávali aj korunovačné klenoty. Na hrade sa v roku 1335 uskutočnilo stretnutie kráľov Karola Roberta s českým kráľom Jánom Luxemburským a poľským kráľom Kazimírom III. Toto stretnutie si vo Vyšehrade v roku 1991 zopakovali prezidenti Československa, Poľska a Maďarska. Na stretnutí sa aj oni dohodli na vzájomnej spolupráci. V súčasnosti je na hrade zriadené múzeum o histórii hradu a Vyšehradu s panoptikom. Hrad ponúka úžasný výhľad z hradného kopca na Dunaj a krajinu. Čiastočne zrekonštruovaný kráľovský palác bol v minulosti najväčší komplex budov v Uhorsku. Pôvodne gotický palác bol prebudovaný na kráľovské sídlo, ktoré nieslo prvky renesančného slohu.

Rekonštruované siene paláca slúžia dnes ako výstavné priestory, kniežacie komnaty sú zariadené vernými replikami dobového nábytku. Jednou z obdivovaných pamiatok je krásna Herkulova fontána z červeného mramoru. Je zobrazená aj na zadnej strane 1000,- Ft. Šalamúnova veža z 13. stor. Patrí medzi najväčšie v Európe. V súčasnosti je tam zriadené múzeum Kráľa Mateja. Okrem množstva pamiatok ponúka Vyšehrad aj možnosť kultúrneho a športového vyžitia spojeného s výbornou maďarskou kuchyňou alebo dokonca s kráľovskou večerou v stredovekej reštaurácii.

Literatúra

- Bizubová, M., Kollár, D., Lacika, J., Zubrický, G. 2000: Slovensko-rakúsko-maďarské Podunajsko. 1. vyd., Dajama, Bratislava, ISBN 80-88975-18-2, 351 s.
- Vadaš, s. r. o.: Štúrovo do vrecka. 1. vyd., Štúrovo 2005, ISBN 80-969334-5-0, 156 s.
- <http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:DonauknieVisegrad.jpg> (máj 2012)
- http://sk.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1ehradsk%C3%A1_br%C3%A1na (máj 2012)
- http://www.aphroditehotel.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=86&lang=sk (máj 2012)
- <http://www.cestovatel.eu/zo-sveta/europa/101-madarsko/351-budapest-a-jej-okolie> (máj 2012)
- http://www.enviro-edu.sk/database/publikacie/dunaj_jeho_ekosystemy_a_ludska_cinnost/cd/kap11.html (máj 2012)
- <http://www.kelioniulaikas.lt/images/source/visegrad%20citadel.jpg> (máj 2012)

Lokalita: Vác

Základné údaje o lokalite

Okres: Peštianska župa obvod Vác

Geomorfologická jednotka: Vyšehradské vrchy

Geologická jednotka: sopečné pohorie

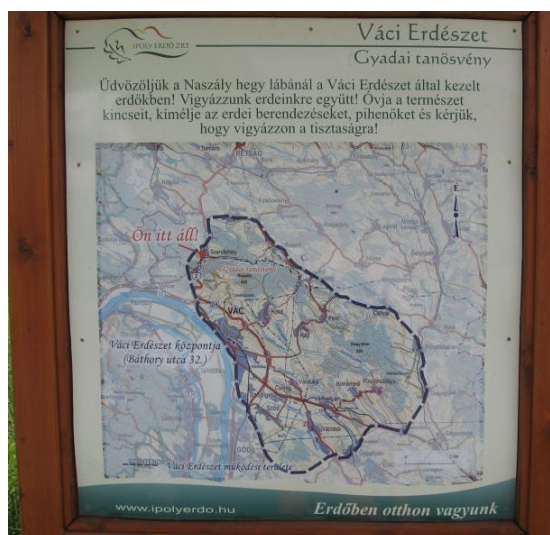
Prístup: Mesto Vác leží pri ohybe Dunaja na jeho ľavom brehu a na úpätí hory Naszály, 32 km na S od Budapešti. Do mesta sa dostaneme cez prechod v Salke a po ceste č. 12 a po odbočení na kruhovom objazde po ceste č. 2.

GPS súradnice: 47°46'53" N, 19°8'14" E

Charakteristika lokality

Mesto Vác sa právom hrdí prívlastkom „**Hlavné mesto oblúku Dunaja**“. Na severnom úpätí hory Naszály, ktorá sa vyvyšuje nad mestom Vác, vybudovala spoločnosť Ipoly Erdő Zrt. päť kilometrov dlhý náučný chodník **Gyadai tanösvény**, ktorý získal cenu Ekoturistická stavba roka 2010. Cesta po tomto chodníku pohodlnou chôdzou trvá 2,5 až 3 hodiny a poskytuje možnosť na oddych, na príjemné zážitky. Chodník má 13 zástavok a vstup je v Szendehely. Náučný chodník spestruje aj množstvo vzrušujúcich prvkov na trase, od pohyblivých drevených chodníkov nad močariskom po visiaci most nad hlbokým výmoľom. Už existujúci chodník sa rozšíri o nové časti s ukážkami vtáctva. Je vhodný aj pre deti predškolského veku, pre mamičky s detskými kočíkmi, aj pre tých, ktorí prídu na invalidnom vozíku.

V Botanickej záhrade, ktorá je 14 km smerom na J vo Vácrátóte sa nachádza najväčšia zbierka rastlín v Maďarsku s 12 000 druhmi rastlín, romantickým vodným mlynom, dreveným mostom vedúcim cez potôčik a javiskom pod šírým nebom, kde v lete usporiadajú symfonické koncerty.

Náučný chodník

Iné zaujímavosti

Mesto Vác je perlou barokového slohu, v duchu tohto štýlu sú vytvorené budovy, sochy a meštianske domy hlavného námestia. Nachádzajú sa tu krásne stavby cirkevnej architektúry, múzeá a Mestská galéria. V barokovom slohu bol postavený aj Piaristický kostol, pred ním sa nachádza Stĺp Svätej trojice, je tu Kostol a kláštor františkánov, Grécky kostol a Výstavné miesto. Nachádza sa tu v Maďarsku jediný sochami zdobený barokový kamenný most a slávne pútnické miesto „Hétkápolna“. Mesto každý rok v júli očakáva záujemcov na ojazdný barokový víkend „Világi vigalom“. Medzi cirkevnými budovami mesta je Biskupský palác a Katedrála. Jedným zo symbolov mesta je Víťazný oblúk, ktorý pripravili pri príležitosti návštevy Márie Terézie v roku 1764. Je to jediný víťazný oblúk v Maďarsku, ktorý bol vyhotovený z kameňa. V blízkosti víťazného oblúka sa nachádza väznica, ktorá fungovala ako výchovný ústav „Teresianum“ pre šľachtických mladíkov.

Víťazný oblúk

Literatúra

http://www.aphroditehotel.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=86&lang=sk (máj 2012)
<http://www.cestovatel.eu/zo-sveta/europa/101-madarsko/351-budapest-a-jej-okolie> (máj 2012)
<http://www.magyarorszag.utazas.hu/5DBE614AF8B20B8F714329B02D1ED3F8/Content/SK/DF777250190C37A1E4838965D762D2E1/Kde+sa+Dunaj+stretne+s+pohor%C3%ADm+B%C3%B6rs%C3%B6ny.html> (máj 2012)
<http://www.tixik.cz/vac-1994168.htm> (máj 2012)

Poznámky:

